

Koersnota Afval en Grondstoffen 2030

**AFVAL...
GRONDSTOF
OM SAMEN
IETS MOOIS VAN
TE MAKEN!**

*Samen op weg naar circulair grondstoffenbeleid: meer
schone grondstoffen, minder afval en een nog schoner Oss*

Voorwoord

Oss wil in 2050 een circulaire gemeente zijn. In een circulaire gemeente gooien we niets meer weg door hergebruik en het omzetten naar nieuwe grondstoffen. Op weg hiernaartoe produceren we minder afval, stimuleren we meer hergebruik en verspillen we minder grondstoffen.

Onze inwoners hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet in het verminderen van de hoeveelheid afval en het scheiden van grondstoffen. Daar zijn we trots op. Hoewel sommige mensen nog twijfels hebben over het nut van afvalscheiding, kunnen we door het geven van de juiste informatie en positieve voorbeelden iedereen inspireren om een steentje bij te dragen aan een schoner en afvalvrij Oss.

Om een circulaire gemeente te worden, zetten we in op zoveel mogelijk 'schone' grondstoffen inzamelen, zodat we deze zo optimaal mogelijk kunnen hergebruiken en in kunnen zetten voor nieuwe producten. Hoe hoger de kwaliteit van de grondstoffen, hoe meer en beter we deze kunnen recycleren.

'Schone' grondstoffen betekent dat er zo min mogelijk afval in de gescheiden grondstoffen zit dat hier niet in thuishoort (zoals bijvoorbeeld plastic bij het Gft-afval). Als er teveel vervuiling in de gescheiden grondstoffen zit, gaat deze hele gescheiden stroom alsnog de verbrandingsoven in. Zonde van de grondstoffen en zonde van de moeite van de inwoners die dit wel goed scheiden.

Hoe zorgen we voor een betere kwaliteit van de gescheiden grondstoffen? Wat mogen we daarbij van onze inwoners aan inspanning vragen, en andersom: welke service willen we bieden en welke kosten willen we daarvoor maken? Hoe zorgen we er samen voor dat onze leefomgeving schoner en aantrekkelijker wordt door minder zwerfafval en geen afval rondom de containers? En hoe krijgen we de hoeveelheid afval verder omlaag?

We kunnen dat alleen maar samen met onze inwoners bereiken. Zij spelen een belangrijke rol bij het gebruik en weggooien van afval en grondstoffen.

Circulair worden lukt niet van vandaag op morgen en is dan ook een transitie die veel tijd en inzet vraagt. Met deze Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 zetten we nu een stap vooruit in de richting van circulair grondstoffenbeleid!

Samenvatting

Aanleiding

Gemeente Oss verandert haar afval- en grondstoffenbeleid om aan te sluiten bij de Europese en nationale doelstellingen voor een circulaire economie. De focus verschuift van het verminderen van restafval naar het bevorderen van recycling en hergebruik van grondstoffen. Hiertoe is deze Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 opgesteld.

Oss wil in 2050 een volledig circulaire gemeente zijn, waarbij afval wordt hergebruikt of gerecycled en omgezet naar nieuwe grondstoffen in plaats van weggooien. Goede afvalscheiding door huishoudens is daarbij essentieel. Het uiteindelijke doel van gescheiden afvalinzameling is dat zoveel mogelijk grondstoffen worden gerecycled tot nieuwe producten en grondstoffen. De Europese en nationale doelstellingen zijn dan ook hierop gericht: 60% recycling in 2030 en 65% in 2035.

Het vorige (ook landelijke) beleid van de gemeente Oss was gericht op een afname van het restafval naar 100 kg restafval per inwoner per jaar. Dit past niet meer bij de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen en meer recycling. We geven met deze koersnota invulling aan het in lijn brengen van ons afval- en grondstoffenbeleid met deze nieuwe focus. De afname van (rest)afval blijft belangrijk, maar mag niet ten koste gaan van de kwaliteit en daarmee de recycling van de grondstoffen van onze gemeente.

Daarnaast is er ook een financiële noodzaak voor een nieuwe koers voor huishoudelijk afval. Sinds 2024 bereiken we geen verdere verbeteringen met het huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont', zien zelfs een verslechtering en de kosten blijven stijgen. Dit leidt tot tekorten en een stijging van de afvalstoffenheffing. Door het nemen van maatregelen die zorgen voor betere afvalscheiding beperken we deze kostenstijging voor de toekomst.

Nieuwe koers en aanpak

Meer schone grondstoffen, minder afval en een schonere gemeente Oss vormen de kernboodschap van ons nieuwe afval- en grondstoffenbeleid. De ambities en uitgangspunten in de koersnota vormen de basis van onze koers voor huishoudelijk afval naar 2030 toe. Deze koers geeft ons richting bij toekomstige ontwikkelingen, waar we keuzes moeten maken in de aanpak van het huishoudelijk afval. We hebben hiermee een duidelijk beeld van waar we naar toe willen, waar we op moeten inzetten en investeren.

Ambities en uitgangspunten

De ambities van de Koers Afval en Grondstoffen 2030 zijn:

1. *Efficiënt, effectief, toegankelijk en betaalbaar.*

Een optimale inzameling die bijdraagt aan zo goed mogelijk scheiden en het verhogen van de zuiverheid van de gescheiden grondstoffen op een wijze die voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is. Dit helpt om beter te recyclen en leidt tot meer en hoogwaardiger hergebruik van grondstoffen.

2. *Impact op circulariteit.*

In 2030 wordt minimaal 60% van het huishoudelijk afval daadwerkelijk gerecycled (niet alles wat we nu gescheiden inzamelen kan namelijk worden gerecycled en een deel wordt alsnog verbrand). Dit doen we door zowel op het Duurzaamheidsplein als in de afvalinzameling het goed scheiden van grondstofstromen zoveel mogelijk te stimuleren.

3. *Focus op bronscheiding, nascheiding waar nodig.*

We zetten in op afval scheiden aan de bron daar waar dat kan en bijdraagt aan de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen. En nascheiding waar dat nodig is en/of leidt tot meer zuivere grondstoffen of betere kwaliteit.

4. *Afvalpreventie en bewustwording.*

We zetten een stap richting circulariteit door meer in te zetten op afvalpreventie. Dit doen we onder andere door:

- het voorkomen van afkeur van gescheiden grondstoffen en het ontstaan van afval;
- meer aandacht (o.a. via communicatie, educatie) te besteden aan afvalpreventie en hergebruik, het nut van afvalscheiding en de gevolgen van niet zuivere grondstoffen.

5. *Met draagvlak.*

Een efficiënt en gedragen inzamelsysteem dat inwoners blijft stimuleren om bij te dragen aan een kwalitatief goede afvalscheiding. We streven hierbij naar een score van minimaal 7,5 voor de mate van tevredenheid over onze afvalinzameling (is nu 7,3).

Uitgangspunten voor de koers en uitvoering zijn:

1. *Schone leefomgeving*

We zetten in op een schonere leefomgeving. De nieuwe koers moet negatieve neveneffecten als bijzet en dump verminderen en zoveel mogelijk voorkomen. Inwoners ergeren zich hieraan. Het opruimen en verwerken hiervan brengt extra kosten met zich mee, die via de afvalstoffenheffing aan alle huishoudens worden doorbelast.

2. *Simpel*

Afval goed scheiden moet niet ingewikkeld zijn en moet aansluiten bij onze inwoners. 'Herkenbaarheid' en 'gemak' spelen hierbij een belangrijke rol.

3. *Kostenbeheersing*

Het waarborgen van een betaalbare afvalinzameling en -verwerking, zowel nu als in de toekomst, is van groot belang. Bij het realiseren van onze ambities houden we zorgvuldig rekening met wat onze inwoners kunnen dragen.

4. *De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend*

De kosten voor het huishoudelijk afvalbeheer worden gedekt door middel van de afvalstoffenheffing. Deze dekt de directe kosten, zoals inzameling en verwerken van huishoudelijk afval en indirecte kosten, zoals ICT, inning, overhead.

5. *Kwijtschelding via afvalstoffenheffing*

Kwijtscheldingen worden verrekend in de Afvalstoffenheffing. De kwijtscheldingsregeling wordt volledig gedekt door de afvalstoffenheffing.

6. *Bevorderen kennis over afval en afvalscheiding*

We zetten in op het verbeteren van de kennis over afval en afvalscheiding. Dit doen we via educatie, communicatie, voorlichting en campagnes. We moedigen hergebruik, reparatie en preventie aan met duidelijke communicatie en zijn daarbij een betrouwbare afzender van nut en noodzaak van afvalscheiding. We geven eerlijke voorlichting en werken samen met partnerorganisaties in landelijke bewustwordingscampagnes. We ontwikkelen hiervoor een communicatieplan.

7. Handhaving en preventie

Met focus op een schonere leefomgeving zetten we meer in op handhaving. Ongewenst afvalgedrag wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig adequaat aangepakt. Hiervoor ontwikkelen we een aanpak van bijplaatsingen en dumpingen.

Wat verandert er?

Met de volgende wijzigingen, maatregelen en acties geven we uitvoering aan de Koers Afval en Grondstoffen 2030:

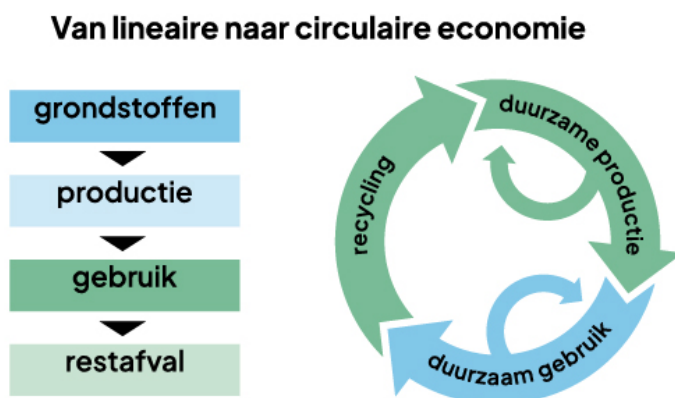
1. Afschaffen 'belonen' in het kader van 'Afval scheiden loont' met ingang van 1 januari 2026 (teruggave deel afvalstoffenheffing).
2. Invoering afvalstoffenheffing voor een één- en meerpersoonshuishouden.
3. Vierwekelijks inzamelen van restafval of maximaal 10 stortingen per maand in de ondergrondse restafvalcontainer. Huishoudens van 6 of meer personen kunnen kiezen voor een 240 liter restafvalcontainer.
4. Nascheiding van het restafval bij hoogbouw vanaf 1 februari 2028. Uit dit restafval wordt het PMD-afval en, zodra mogelijk, ook het Gfe-afval en luiers gescheiden.
5. Aanpassen routing duurzaamheidsplein met een 'gratis stromen' en een 'betaalde stromen' route.
6. Gratis storten van een bepaalde hoeveelheid betaalde stromen op het duurzaamheidsplein door middel van weegbruggen met pasjessysteem.
7. Gratis ophalen snoeiafval in snoeiseizoen (maart-april en oktober-november). In de overige periode wordt hiervoor een vergoeding gevraagd. Het hele jaar door kan snoeiafval gratis op het duurzaamheidsplein worden gestort.
8. Communicatieplan opstellen en uitvoeren.
9. Plan van aanpak handhaving en preventie opstellen en uitvoeren.

In het uitvoeringsprogramma 2025-2027, dat onderdeel is van deze koersnota, geven we weer hoe en wanneer we invulling geven aan deze wijzigingen, maatregelen en acties.

1. Inleiding

1.1. Een nieuwe koers

Op weg naar een circulaire economie in 2050 is Europees en nationaal een omslag in denken gemaakt van afval naar grondstoffen. De traditionele focus op het eind van de keten 'produceren-gebruiken-weggoien' verschuift naar een integrale ketenbenadering. In een circulaire economie blijven grondstoffen altijd van waarde in een eindeloze cirkel van productie, gebruik en hergebruik van materialen. Er gaan dus geen grondstoffen verloren. Reststromen uit het ene proces of product zijn grondstoffen voor een ander proces of product, zo bestaat er geen afval.

Toewerken naar een circulaire economie is niet 'nice to have' maar 'need to have'. De urgentie wordt steeds dringender. Het wereldwijde gebruik van grondstoffen veroorzaakt 90 procent van het mondiale biodiversiteitsverlies, 90 procent van de waterschaarste en 50 procent van de broeikasgasemissies. Een omslag naar een circulaire economie is hard nodig. Hierbij gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu, een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen.

Grondstoffen worden steeds schaarser, kostbaarder en veel grondstoffen verdwijnen in het huishoudelijk restafval en worden verbrand. Daarnaast wordt niet alles wat we gescheiden inzamelen ook daadwerkelijk gerecycled. Dit komt omdat er vervuiling in zit of omdat het gescheiden afval (nog) niet of niet oneindig gerecycled kan worden. Een deel wordt daardoor alsnog na scheiding verbrand.

Vanuit Europa ligt er daarom een nieuwe norm: in 2035 moet 65% van al ons afval gerecycled worden. Het nieuwe landelijke doel is om in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval daadwerkelijk te recyclen. Gemeenten moeten hierdoor hun focus verleggen van 'verminderen kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen' en hun afvalbeleid hierop aanpassen. Ook gemeente Oss maakt deze 'ommezwaai' in deze koersnota, aangezien ons huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont' (financieel belonen van minder restafval aanbieden) niet past bij deze nieuwe focus.

Daarnaast is er ook een financiële noodzaak voor een nieuwe koers voor huishoudelijk afval. We hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet om de hoeveelheid afval te verminderen en om het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval te verbeteren. Maar sinds 2024 bereiken we geen verdere verbeteringen met het huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont'. We zien zelfs dat de hoeveelheid restafval weer toeneemt en de gescheiden stromen Gft en PMD afnemen. Daarnaast blijven de kosten stijgen. Dit leidt tot tekorten en een stijging van de afvalstoffenheffing. De kosten blijven oplopen door de verbrandingsbelasting voor restafval, de CO2-heffing, de stijgende marktprijzen voor afval en het mogelijk verder teruglopen van vergoedingen. Door het nemen van maatregelen die zorgen voor betere afvalscheiding beperken we deze kostenstijging voor de toekomst.

Daarom willen we ons afvalbeleid herijken. We werken toe naar een nieuwe koers en aanpak: Samen op weg naar circulair grondstoffenbeleid: meer schone grondstoffen, minder afval en een nog schoner Oss.

1.2. Doel koersnota

Het doel van deze koersnota is om ambities en uitgangspunten vast te leggen die de basis/kaders vormen van onze koers voor het huishoudelijk afval tot 2030. Daarnaast geven deze ambities en uitgangspunten ons richting bij toekomstige ontwikkelingen waar we keuzes moeten maken in de aanpak van het huishoudelijk afval. We hebben hiermee een duidelijk beeld van waar we naar toe willen, waar we op moeten inzetten en investeren.

1.3. Afbakening

Deze koersnota gaat over afval dat ontstaat bij of als gevolg van de afvalinzameling bij particuliere huishoudens. Hiervoor hebben gemeenten een zorgplicht die is vastgelegd in de Wet milieubeheer. Het gaat hier om afval dat ontstaat bij huishoudens, maar ook om afval in de openbare ruimte dat ontstaat als gevolg van de inzameling van dit huishoudelijke afval. Hierbij valt te denken aan weggewaaide PMD-zakken en afval dat inwoners naast de ondergrondse containers zetten. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om zwerfafval afkomstig van inwoners of bezoekers van onze gemeente, die hun afval bewust of onbewust achterlaten of weggooien op plekken die hiervoor niet bestemd zijn. Hierbij valt te denken aan onder andere verpakkingen, blikjes, flesjes, kauwgom en sigarettenpeuken. De aanpak van zwerfafval maakt geen onderdeel uit van deze kadernota. Hiervoor zijn een aparte aanpak en financiën beschikbaar (via de UPV-zwerfafvalvergoeding. UPV= Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid).

1.4. Totstandkoming

Om tot een nieuwe koers voor het huishoudelijk afval richting 2030 te komen hebben we onder andere gekeken naar:

- Kaders, zoals wet- en regelgeving, die van belang zijn voor nieuw afvalbeleid en welke ambities en uitgangspunten daarbij horen.
- Ontwikkelingen en trends.
- Bevindingen en inzichten, gebaseerd op evaluaties van de huidige afvalaanpak periode 2021-2025.
- Uitkomsten en aanbevelingen uit de in 2024 gehouden afvalenquête (inwonersparticipatie).

Op basis hiervan hebben we, in afstemming met de Opiniecommissie Ruimte, ambities en uitgangspunten benoemd waarop de nieuwe koers zich moet gaan richten. Vervolgens hebben we deze doorvertaald naar de uitvoering: wat verandert er voor onze inwoners, wat gaan zij merken van dit nieuwe afval- en grondstoffenbeleid?

1.5. Opbouw Koersnota

Hoofdstuk 2 schetst onze Koers Afval en Grondstoffen richting 2030 en laat zien wat de Osse ambities en uitgangspunten zijn voor deze koers en de uitvoering ervan. Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie en prestaties op het gebied van afvalinzameling en -verwerking. In hoofdstuk 4 gaan we in op de vertaling van de koers naar uitvoering en wat we hiervoor concreet gaan doen. In hoofdstuk 5 vindt u het uitvoeringsprogramma voor de periode 2025-2027 met daarin de acties voor deze periode. Hoofdstuk 6 gaat ten slotte in op de financiën.

2. Koers Afval en Grondstoffen Oss 2030

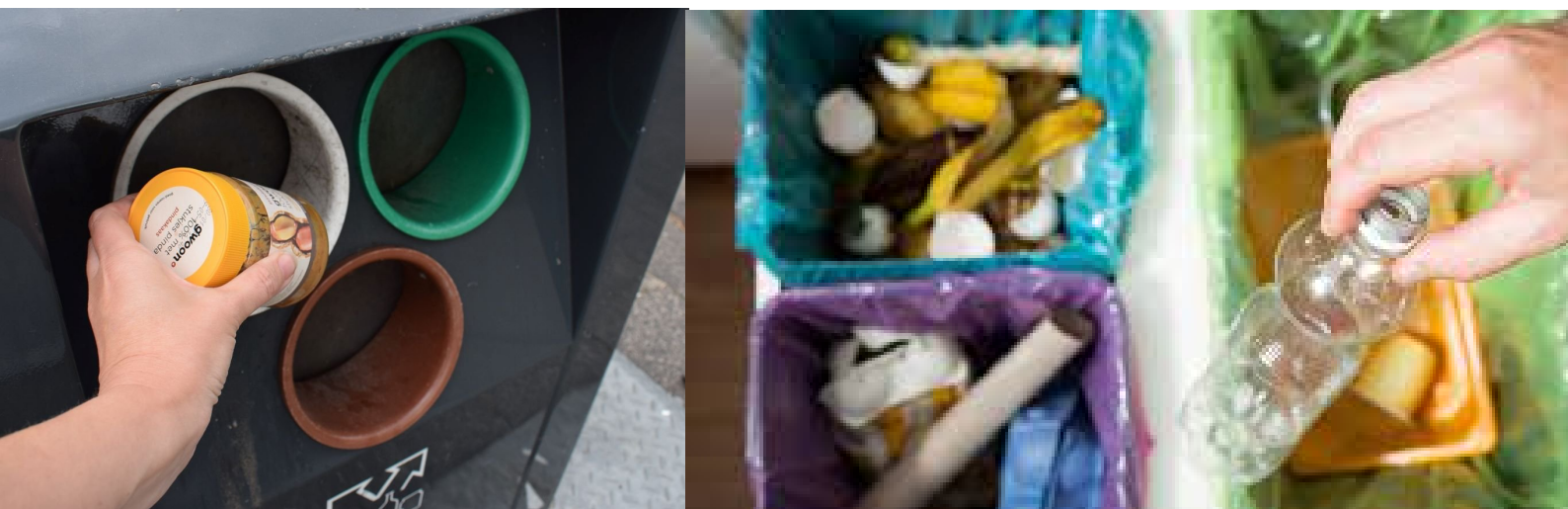
2.1. Inleiding

Op weg naar meer schone grondstoffen, minder afval en een schonere leefomgeving! Dat is de rode draad in onze nieuwe Koers Afval en Grondstoffen 2030. Hiermee zijn we op weg naar een circulair grondstoffenbeleid en werken we toe naar een circulaire gemeente Oss in 2050.

Onze aanpak van huishoudelijk afval ('Afval scheiden loont') was voorheen vooral gericht op het stimuleren van minder restafval en meer afvalscheiding. De landelijke afvaldoelstellingen van maximaal 100 kg per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding zijn ook in de gemeente Oss jarenlang het streven geweest. We hebben flinke stappen gezet, maar zetten sinds 2024 stappen terug (zie hoofdstuk 3 'Waar komen we vandaan?').

Nieuwe Europese doelstellingen stellen niet langer de hoeveelheid restafval centraal. Nu de focus op meer en schonere grondstoffen ligt in plaats van op kilo's restafval, vraagt dat om een andere aanpak. We verlaten daarom het voorgaande Osse afvalbeleid 'Afval scheiden loont', dat nog gericht was op het belonen van inwoners voor het minder aanbieden van restafval.

Hoe kijkt de gemeente Oss op basis van (maatschappelijke) ontwikkelingen en kaders aan tegen het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval richting 2030? Waar zetten we op in, wat is belangrijk en waar werken we naar toe? Het antwoord hierop staat in deze Koersnota Afval en Grondstoffen Oss 2030: Op weg naar circulair grondstoffenbeleid: meer schone grondstoffen, minder afval en een nog schoner Oss!

2.2. Proces nieuwe koers

Om tot deze Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 te komen, heeft inwonersparticipatie een nadrukkelijke rol ingenomen. We hebben in het voorjaar van 2024 via een online enquête gepeild hoe onze inwoners aankijken tegen de huidige afvalinzameling, het beleid 'Afval scheiden loont' en het Duurzaamheidsplein. Voor een nieuwe koers is het belangrijk om te weten waar de behoeftes

liggen. Wat kan onze inwoners helpen om afval beter te scheiden? In totaal hebben 5.165 inwoners de enquête ingevuld. Op basis hiervan konden we betrouwbare conclusies trekken. In bijlage 1 zijn de resultaten van de enquête opgenomen.

Vervolgens hebben we aan de Opiniecommissie Ruimte twee opinienota's voorgelegd om de wensen ten aanzien van ambities, uitgangspunten en voorstellen voor uitvoering en maatregelen op te halen. Wat vindt de gemeenteraad belangrijk? Waar gaat hun voorkeur naar uit en waar is bijvoorbeeld geen steun voor? Beide opinienota's zijn opgenomen in bijlage 2 en 3.

Op basis van de wensen en voorkeuren van onze inwoners en de opiniecommissie en daarnaast de evaluatie van het huidige afvalbeleid (zie hoofdstuk 3), de wettelijke kaders en de trends en ontwikkelingen (zie bijlage 4), hebben we deze Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 opgesteld.

2.3. Ambities

We willen in 2050 volledig circulair zijn. Dat is de lange termijn ambitie. Voor de korte termijn naar 2030 zetten we daarom een volgende stap richting een circulaire economie en richten ons in lijn met de landelijke en Europese doelstellingen op 60% recycling van al het huishoudelijk afval. Daarom zal het Osse afval- en grondstoffenbeleid de komende jaren worden gebaseerd op een aantal ambities, waarmee de focus meer op de kwaliteit van de grondstoffen ligt en minder op de kwantiteit van het restafval.

Onze vijf ambities voor de koers richting 2030 zijn:

1. Efficiënt, effectief, toegankelijk en betaalbaar

Een optimale inzameling die bijdraagt aan zo goed mogelijk scheiden en het verhogen van de "zuiverheid" van de gescheiden grondstoffen op een wijze die voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is. Dit helpt om beter te recyclen en leidt tot meer en hoogwaardiger hergebruik van

2. Impact op circulariteit

In 2030 wordt minimaal 60% van het huishoudelijk afval daadwerkelijk gerecycled (niet alles wat we nu gescheiden inzamelen, kan namelijk worden gerecycled en een deel wordt alsnog verbrand). Dit doen we door zowel op het Duurzaamheidsplein als in de afvalinzameling het goed scheiden van grondstofstromen zoveel mogelijk te stimuleren.

3. Focus op bronscheiding, nascheiding waar nodig

We zetten in op afval scheiden aan de bron daar waar dat kan en bijdraagt aan de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen. En nascheiding waar dat nodig is en/of leidt tot meer zuivere grondstoffen of betere kwaliteit.

4. Afvalpreventie en bewustwording

We zetten een stap richting circulariteit door meer in te zetten op afvalpreventie. Dit doen we onder andere door:

- het voorkomen van afkeur van gescheiden grondstoffen en het ontstaan van afval;
- meer aandacht (o.a. via communicatie, educatie) te besteden aan afvalpreventie en hergebruik, het nut van afvalscheiding en de gevolgen van niet zuivere grondstoffen.

5. Met draagvlak

Een efficiënt en gedragen inzamelsysteem dat inwoners blijft stimuleren om bij te dragen aan een kwalitatief goede afvalscheiding. We streven hierbij naar een score van minimaal 7,5 voor de mate van tevredenheid over onze afvalinzameling (is nu 7,3).

2.4. Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de Koers Afval en Grondstoffen 2030 en de uitvoering ervan zijn:

1. Schone leefomgeving

We zetten in op een schonere leefomgeving. De nieuwe koers moet negatieve neveneffecten als bijzet en dump verminderen en zoveel mogelijk voorkomen. Inwoners ergeren zich hieraan. Het opruimen en verwerken hiervan brengt extra kosten met zich mee, die via de afvalstoffenheffing aan alle huishoudens worden doorbelast.

2. Simpel

Afval goed scheiden moet niet ingewikkeld zijn en moet aansluiten bij onze inwoners. 'Herkenbaarheid' en 'gemak' spelen hierbij een belangrijke rol.

3. Kostenbeheersing

Het waarborgen van een betaalbare afvalinzameling en -verwerking, zowel nu als in de toekomst, is van groot belang. Bij het realiseren van onze ambities houden we zorgvuldig rekening met wat onze inwoners kunnen dragen.

4. De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend

De kosten voor het huishoudelijk afvalbeheer worden gedekt door middel van de afvalstoffenheffing. Deze dekt de directe kosten, zoals inzameling en verwerken van huishoudelijk afval en indirecte kosten, zoals ICT, inning, overhead.

5. Kwijtschelding via afvalstoffenheffing

Kwijtscheldingen worden verrekend in de Afvalstoffenheffing. De kwijtscheldingsregeling wordt volledig gedekt door de afvalstoffenheffing.

6. Bevorderen kennis over afval en afvalscheiding

We zetten in op het verbeteren van de kennis over afval en afvalscheiding. Dit doen we via educatie, communicatie, voorlichting en campagnes. We moedigen hergebruik, reparatie en preventie aan met duidelijke communicatie en zijn daarbij een betrouwbare afzender van nut en noodzaak van afvalscheiding. We geven eerlijke voorlichting en werken samen met partnerorganisaties in landelijke bewustwordingscampagnes. We ontwikkelen hiervoor een communicatieplan.

7. Handhaving en preventie

Met focus op een schonere leefomgeving zetten we meer in op handhaving. Ongewenst afvalgedrag wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig adequaat aangepakt. Hiervoor ontwikkelen we een aanpak van bijplaatsingen en dumpingen.

2.5. Koers naar 2030 is gezet

Deze ambities en uitgangspunten vormen de basis/kaders van onze koers Koers Afval en Grondstoffen 2030. Daarnaast geven deze ambities en uitgangspunten ons richting bij toekomstige ontwikkelingen en vraagstukken, waar we keuzes moeten maken in de aanpak van het huishoudelijk afval. We hebben hiermee een duidelijk beeld van waar we naar toe willen, waar we op moeten inzetten en investeren. Met deze koersnota zetten we een stap in het verder bouwen aan een schonere en circulaire leefomgeving voor onze inwoners.

3. Waar komen we vandaan?

3.1. Vertrekpunt

De afval- en grondstoffeninzameling van de gemeente Oss kenmerkte zich voorheen vooral door een grote mate van service voor onze inwoners en relatief lage kosten. We hadden veel huishoudelijk afval en de prikkel om minder afval te produceren of om beter te scheiden (door minder service op restafval of een financiële prikkel zoals diftar) ontbrak lange tijd. Stapsgewijs hebben we de afgelopen 10 jaar maatregelen genomen om tot minder afval te komen en meer en betere afvalscheiding te bereiken. Met de laatste aanscherping van ons afvalbeleid 'Afval scheiden loont' en bijbehorende maatregelen, vastgesteld in september 2020, hebben we flinke stappen gemaakt in het dichterbij komen van de toen geldende landelijke afvaldoelstellingen.

3.2. Afvalbeleid 2021-2025

Met de vernieuwde aanpak voor het huishoudelijk afval per 1 januari 2021 wilden we de volgende doelstellingen realiseren :

- Versneld verminderen van de hoeveelheid restafval per inwoner om zo snel mogelijk de opgave voor 2020 van 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar te realiseren op weg naar 30 kg in 2025.
- Behalen van een scheidingsrendement van minimaal 75%.
- Duurzaamheidsplein alleen toegankelijk voor inwoners van Oss en andere gemeenten met wie wij een overeenkomst daartoe hebben en tegen marktconforme tarieven.
- Kostenneutrale afvalverwerking tegen een zo laag mogelijk kostenniveau.
- Dit alles met behoud van goede service aan de inwoners en zoveel mogelijk beperking van de negatieve neveneffecten.

De invoering van dit afvalbeleid, gebaseerd op het principe van 'Afval scheiden loont', werd in 2 fases ingevoerd:

1. **Stap 1.** 2021: Onze inwoners van de laagbouw kregen allemaal een kleine restafvalcontainer (140 liter) en het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer bij hoogbouwlocaties beperkten we tot maximaal 10 per maand.
2. **Stap 2.** Per 1 januari 2022 hebben we het principe 'Afval scheiden loont' vorm gegeven door onze inwoners te belonen voor minder vaak aanbieden van hun restafvalcontainer of minder stortingen doen in de ondergrondse restafvalcontainer. Zo kunnen inwoners een deel van de afvalstoffenheffing terug ontvangen.

De vernieuwde afvalaanpak omvatte daarnaast nog de volgende veranderingen:

- Tweewekelijks inzamelen van het PMD-afval (plastic, metaal en drankenkartons) in plaats van driewekelijks.
- Ook in de winterperiode tweewekelijks inzamelen van GFT-afval.
- Extra en goed toegankelijke luier- en incontinentiecontainers.
- Nieuwe voorwaarden bij het Duurzaamheidsplein Oss (o.a. verscherpte controle op inwonerschap via identiteitscontrole en marktconforme en objectieve poorttarieven).
- Pilot Gfe-afval (groente-, fruit- en etensresten) bij hoogbouw, waarbij we op 7 hoogbouwlocaties het Gfe-afval apart inzamelen van huishoudens die vrijwillig hieraan meedoen.

3.3. Resultaten 2021-2024

3.3.1. Doelstellingen

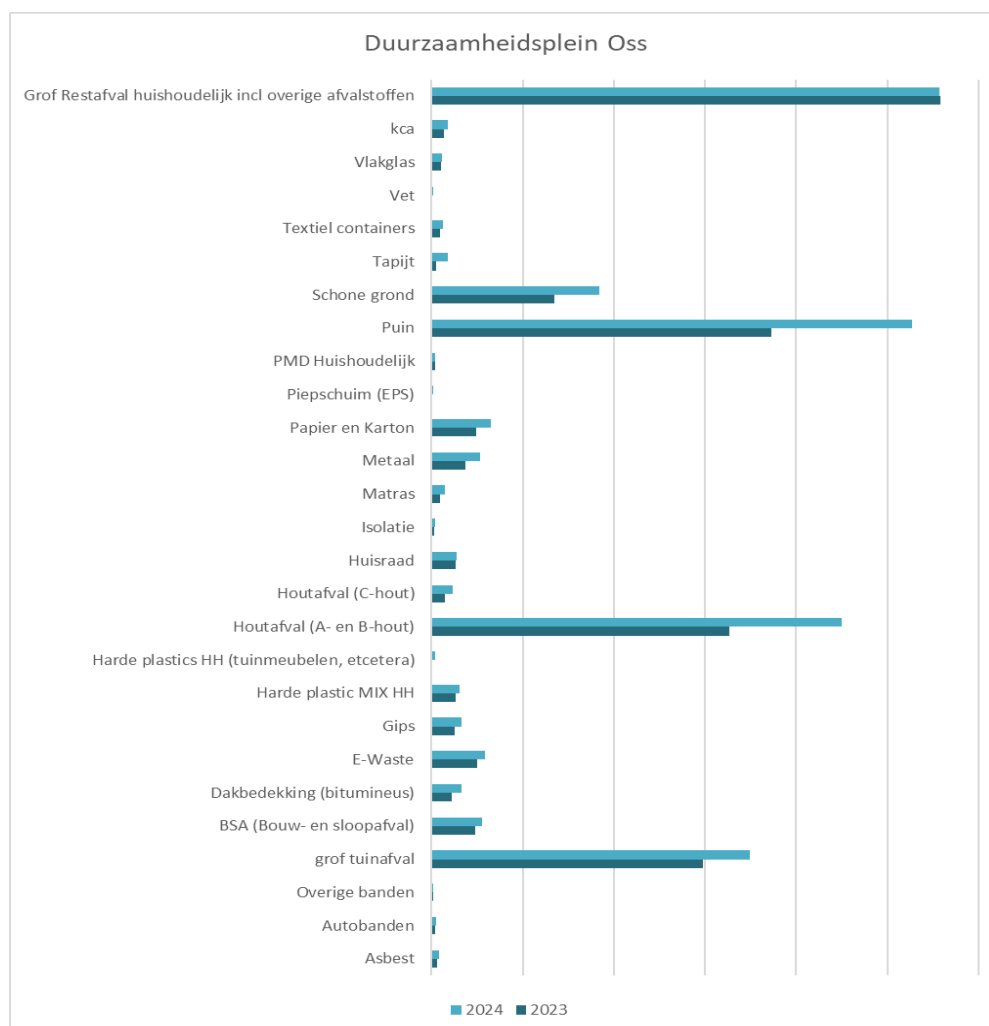
Het doel was om 75% afvalscheiding te bereiken en 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Dit is niet gehaald, maar we hebben wel flinke stappen gezet: de hoeveelheid restafval daalde van 214 kg/inwoner (2020) naar 132 kg/inwoner per jaar (2023). Een forse daling van 82 kg. In 2024 zien we helaas een stijging naar 163 kg/inwoner, waarmee de daling ten opzichte van referentiejaar 2020 totaal 50 kg/inwoner bedraagt. Het landelijk gemiddelde ligt op circa 177 kg (CBS, 2023). Het scheidingspercentage steeg van 71,7% (2020) naar 73,3% (2024). Het gaat hier om het scheidingspercentage: het percentage gescheiden ingezamelde grondstofstromen. Dit is niet hetzelfde als het recyclingpercentage, dat aangeeft hoeveel procent van de gescheiden grondstoffen daadwerkelijk wordt gerecycled.

De totale hoeveelheid afval per inwoner per jaar daalde van 726 kg in 2020 naar 517 kg in 2023, maar steeg naar 580 kg in 2024. In totaal dus een daling van ca. 150 kg, wat een grote stap en een

mooi resultaat is. Het landelijk gemiddelde ligt op circa 453 kg (CBS, 2023). Hier zitten we dus nog fors boven.

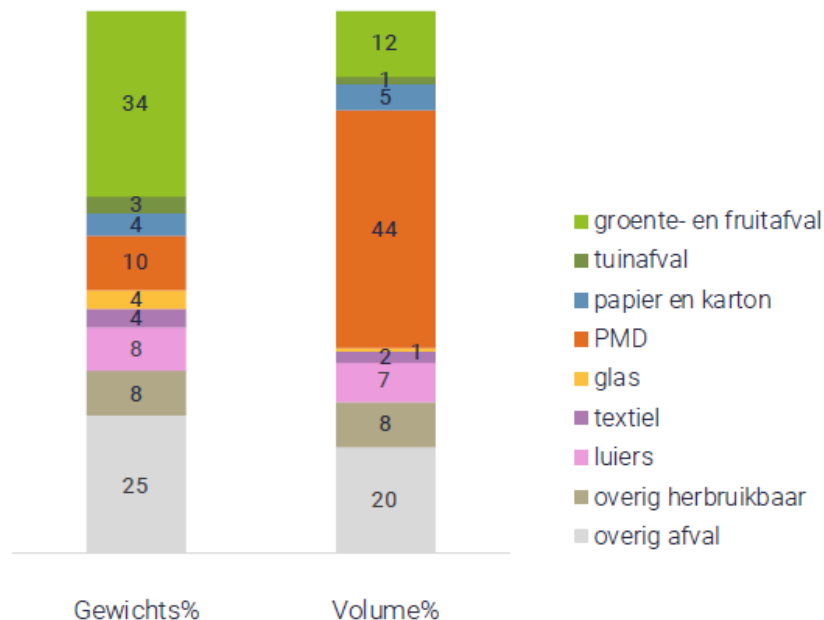
<i>afvalstroom</i>	<i>2021 (kg/inw per jaar)</i>	<i>2022 (kg/inw per jaar)</i>	<i>2023 (kg/inw per jaar)</i>	<i>2024 (kg/inw per jaar)</i>
<i>restafval</i>	162	144	132	163
<i>GFT</i>	109	117	112	104
<i>PMD</i>	32	31	31	25
<i>papier</i>	45	48	42	47
<i>glas</i>	22	22	21	19
<i>textiel</i>	5	5	4	3
<i>Tuinafval (takkenronde)</i>	19	15	16	19
<i>Afvalstromen duurzaamheidsplein</i>	152	162	159	200
<i>Totaal</i>	546	544	517	580

De hoeveelheid afval ingezameld op het Duurzaamheidsplein is in 2024 flink toegenomen. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de stromen puin, houtafval, grond en grof tuinafval. Deze forse toename wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het storten van bedrijven/ZZP'ers (die als zodanig niet herkenbaar zijn en daarmee niet op het Duurzaamheidsplein kunnen worden geweerd).

3.3.2. Afval scheiden

Uit de sorteeranalyses van de samenstelling van het restafval in de minicontainers blijkt dat er weinig tot geen verbetering zit in het goed scheiden van de verschillende afvalstromen. De financiële prikkel (afval scheiden loont) om deze afvalstromen toch zo goed mogelijk te scheiden, brengt geen verdere verbetering teweeg. In het restafval zitten nog de volgende afval- en grondstoffen:

Samenstelling restafval

3.3.3. Afvalstoffenheffing

Deze daalde met € 15,- in 2022 en steeg in 2023 met € 10,-. De afvalstoffenheffing steeg ook in 2024, nu met € 35,85 en ook in 2025 is deze gestegen met € 31,-. In totaal dus een stijging van € 61,85.

3.3.4. Afval scheiden loont

Het principe 'Afval scheiden loont' heeft bij ca. 72% van de huishoudens in de laagbouw geleid tot een gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing over 2022. Het lukt dus 72% van deze huishoudens om één of meer inzamelrondes over te slaan.

Voor de hoogbouw ligt dit percentage veel hoger. Hier kreeg circa 98% van de huishoudens geld terug. De totale teruggave over de jaren 2022, 2023 en 2024 is hetzelfde en bedraagt circa € 1,4 miljoen per jaar. Deze totale teruggave per jaar staat overigens niet in verhouding tot de hoeveelheid restafval die minder is aangeboden en niet hoeft te worden verbrand (= kostenbesparing van ca. €250.000,-). De hoeveelheid restafval stijgt zelfs in 2024. Er is dus geen sprake meer van minder restafval en minder verbranding.

Ook zit er verhoudingsgewijs een groot verschil tussen de teruggave afvalstoffenheffing aan huishoudens in de laagbouw met een restafvalcontainer (de 'grijze container') en aan huishoudens die storten in een ondergrondse restafvalcontainer. De gemiddelde teruggave ligt bij de huishoudens die hun restafval in de ondergrondse restafvalcontainer storten beduidend hoger dan bij de huishoudens in de laagbouw.

Effect op bijplaatsingen

Het verkeerd aanbieden van afval naast en in de ondergrondse containers nam vooral toe na invoering van het belonen voor minder restafval aanbieden. Dit zou erop kunnen duiden dat huishoudens het aanbieden van de restafvalcontainer/storten in de ondergrondse containers vermijden door afval verkeerd aan te bieden. Door minder aanbieden/inwerpen kan immers een hoger bedrag terugverdiend worden (maximaal €90,50 bij hoogbouw en maximaal €57,50 bij laagbouw). De financiële prikkel lijkt hier averechts te werken: afval onjuist aanbieden loont.

Effect op PMD-afval in ondergrondse PMD-containers

Invoering van het belonen voor het minder aanbieden van restafval resulteerde in een dusdanige vervuiling van het PMD-afval in de ondergrondse PMD-containers met restafval dat deze met ingang van januari 2024 werden gesloten en weggehaald. Vanaf dat moment zijn we het PMD-afval wekelijks in plaats van tweewekelijks gaan ophalen bij de hoogbouw, omdat deze huishoudens nauwelijks of geen plaats hebben voor het opslaan van de PMD-zakken tot de volgende inzamelronde en de PMD-zakken tussentijds niet meer kwijt kunnen in de ondergrondse PMD-containers. Positieve ontwikkeling is dat de kwaliteit van het ingezamelde PMD, na sluiting van de PMD-containers, sterk is verbeterd.

3.3.5. Gfe-pilot bij hoogbouw

In 2022 startten we bij drie hoogbouwlocaties met een pilot Gfe-afval (groente-, fruit- en etensresten) inzamelen. Bij de hoogbouw is geen aparte Gft-afvalinzameling. Om bewoners van hoogbouw toch de gelegenheid te kunnen bieden om dit afval te kunnen scheiden en niet bij het restafval weg te gooien (en daarmee minder vaak de ondergrondse restafvalcontainer te openen en geld te besparen) is een pilot gestart. In 2024 is deze pilot uitgebreid met nog eens vier hoogbouwlocaties. Deelnemers konden zich aanmelden. Voor deze pilot kregen deelnemers een toegangspasje tot de Gft-container met een startpakket met tips over Gfe-afval scheiden. Ook kregen zij een gratis Gfe-bakje en stuurden we een nieuwsbrief met tips en inspiratie. De kwaliteit van het Gfe-afval was in het begin goed. De inwoners die meedoen in deze pilot zijn gemotiveerd om dit afval goed te scheiden. Toch zien we de laatste tijd steeds meer vervuiling (plastic zakken, plastic afval) in de Gfe-container (alleen toegankelijk met pasje voor de deelnemers), ondanks onze vele inspanning aan de voorkant.

3.4. Reflectie op het afvalbeleid

We hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet. Met de invoering van een kleine restafvalcontainer voor iedereen bij de laagbouw en een maximum van 10 inwerpen per maand in de ondergrondse restafvalcontainer bij de hoogbouw is de grootste stap gezet in het verminderen van de hoeveelheid restafval (van 214 kg/inw naar 164 kg/inw) en een verbetering van het scheidingspercentage grondstofstromen.

We zien dat sinds 2024 de hoeveelheid restafval en de totale hoeveelheid afval helaas weer toenemen, de hoeveelheid gescheiden grondstoffen daalt en dat gescheiden afvalstromen vaker te veel vervuiling bevat, waardoor deze worden afgekeurd en alsnog met het restafval worden verbrand.

De volgende conclusies trekken we, reflecterend op het afvalbeleid 2021-2025:

- 'Afval onjuist aanbieden' loont ook.

- Toename van vervuiling van gescheiden afvalstromen door focus op verminderen kilo's restafval.
- Scheidingsgedrag inwoners verandert nauwelijks of niet door invoering 'Afval scheiden loont'.
- Kosten/afvalstoffenheffing blijven stijgen.
- Geen verbetering in scheiding van afvalstromen uit het restafval.
- Toename van 'verkeerd aangeboden afval'.

3.5. Wat nemen we mee?

De inzet van onze inwoners op het minder vaak aanbieden van hun restafvalcontainer (72% slaat wel eens een inzamelronde over en ontvangt daarmee een deel van de Afvalstoffenheffing terug) willen we niet verloren laten gaan met het afschaffen van 'Afval scheiden loont' door terug te gaan naar de situatie van voor 2021, waarbij we restafval iedere drie weken ophaalden. Door over te stappen naar vierwekelijks restafval inzamelen blijven dichter bij de goede inzet van deze 72% van de huishoudens. We gaan daarmee van 17 inzamelrondes naar 13 inzamelrondes. Dit moet voor deze 72% van de huishoudens geen probleem zijn en daarmee blijft hun goede inzet op beter scheiden en minder restafval produceren behouden.

Daarnaast zijn extra aandachtspunten:

- Er zitten nog veel grondstoffen in het restafval.
- We maken hoge kosten door afval dat gestort wordt op het Duurzaamheidsplein door bedrijfjes/ZZP'ers (die niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee geweerd kunnen worden).
- Er is weinig aandacht voor afvalpreventie.
- Veel inwoners weten niet dat het merendeel van de afvalstromen op het Duurzaamheidsplein gratis is.
- De top 3 meest genoemde redenen waarom onze inwoners hun afval scheiden (afvalenquête 2024), is:
 - het beter is voor het milieu;
 - het een kleine moeite is;

- het bespaart ruimte in de restafvalcontainer.

Bij de meeste mensen zorgt de geldbesparing door 'Afval scheiden loont' er (helemaal) niet voor dat ze hun afval beter gaan scheiden.

- Inwoners ergeren zich aan bijplaatsingen bij ondergrondse containers en dumpingen in de openbare ruimte.
- Persoonlijk advies aan huis vinden de meeste inwoners geen goed idee (afvalenquête 2024).
- De tevredenheid over de inzameling van huishoudelijk afval werd in 2024 beoordeeld met een 7,3.

4. Wat gaan we ervoor doen?

Om de ambities en uitgangspunten van de Koers Afval en Grondstoffen 2030 te vertalen naar concrete veranderingen in de aanpak van huishoudelijk afval en maatregelen in de uitvoering, zijn voorstellen hiertoe aan de gemeenteraad voorgelegd (opinionota 1 en 2, zie bijlagen 2 en 3). Hieruit is een aantal veranderingen in de aanpak van het huishoudelijk afval gekomen, die we hieronder verder toelichten. De uitwerking van deze veranderingen is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen 2025-2027.

4.1. Veranderingen in de inzameling van afval en grondstoffen

Deze ambities en uitgangspunten zijn vertaald naar de inzameling van afval en grondstoffen: hoe kunnen we die zo goed mogelijk op elkaar laten aansluiten? Daarnaast is het 'belonen' vanuit het voorgaande afvalbeleid 'Afval scheiden loont' vertaald naar verbetering van de service op het duurzaamheidsplein, een wens van de gemeenteraad.

Voor de Koers Afval en Grondstoffen 2030 gaan we de volgende wijzigingen en maatregelen doorvoeren:

1. Afschaffen 'belonen' in het kader van 'Afval scheiden loont' met ingang van 1 januari 2026 (teruggave deel afvalstoffenheffing).
2. Invoering afvalstoffenheffing voor een één- en meerpersoonshuishouden.
3. Vierwekelijks inzamelen van restafval of maximaal 10 stortingen per maand in de ondergrondse restafvalcontainer. Huishoudens van 6 of meer personen kunnen kiezen voor een 240 liter restafvalcontainer.
4. Nascheiding van het restafval bij hoogbouw vanaf 1 februari 2028. Uit dit restafval wordt het PMD-afval en, zodra mogelijk, ook het Gfe-afval en luiers gescheiden.
5. Aanpassen routing duurzaamheidsplein met een 'gratis stromen' en een 'betaalde stromen' route.
6. Gratis storten van een bepaalde hoeveelheid betaalde stromen op het duurzaamheidsplein door middel van weegbruggen met pasjessysteem.
7. Gratis ophalen snoeiafval in snoeiseizoen (maart-april en oktober-november). In de overige periode wordt hiervoor een vergoeding gevraagd. Het hele jaar door kan snoeiafval gratis op het duurzaamheidsplein worden gestort.
8. Communicatieplan opstellen en uitvoeren.
9. Plan van aanpak handhaving en preventie opstellen en uitvoeren.

4.2. Toelichting op de wijzigingen en maatregelen

1+2: Stoppen met belonen (Afval scheiden loont) en invoering afvalstoffenheffing éénpersoons en meerpersoons huishouden

Zoals hiervoor in hoofdstuk 3 aangegeven bereikten we geen verdere verbeteringen met het vorige afvalbeleid 'Afval scheiden loont', bleven de kosten stijgen en paste dit beleid niet bij de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen in plaats van kilo's restafval. We stoppen daarom met het 'belonen' van minder restafval aanbieden (teruggeven van een deel van de afvalstoffenheffing).

Hiermee besparen we een teruggave afvalstoffenheffing van ca. € 1,4 miljoen.

Hiervoor in de plaats voeren we een afvalstoffenheffing in op basis van een éénpersoons huishouden en een meerpersoons huishouden (hierbij behoud onderscheid 'grote huishoudens vanaf 6 personen' met 240 liter restafvalcontainer, zoals dat nu ook is).

We verwachten overigens niet dat huishoudens opeens veel meer restafval gaan produceren of hun afval minder gaan scheiden nu de uitdaging van het overslaan van een inzamelronde wegvalt door het afschaffen van 'Afval scheiden loont'. Uit de gehouden afvalenquête blijkt dat de geldbesparing er namelijk bij de meeste inwoners (helemaal) niet voor zorgt dat ze hun afval beter scheiden. Onze inwoners scheiden hun afval vooral omdat:

- het beter is voor het milieu;
- het een kleine moeite is;
- het ruimte bespaart in de grijze container.

3. Vierwekelijks restafval inzamelen en 10 stortingen in ondergrondse restafvalcontainers per maand

Vierwekelijks in plaats van driewekelijks inzamelen van het restafval bij de laagbouw betekent concreet dat we van 17 inzamelrondes naar 13 inzamelrondes per jaar gaan. Dit is voor meeste huishoudens geen onoverkomelijke stap, omdat 72% al inzamelrondes overslaat en dus pas na zes weken hun restafvalcontainer laat legen (ca. 40% had zelfs genoeg aan maximaal 9 ledigingen per jaar). Met vierwekelijks inzamelen blijven we dicht bij de huidige goede inzet van deze 72% van de huishoudens dan met driewekelijks inzamelen.

Vierwekelijks inzameling bevordert ook het weggooien van groente-, fruit- en etensresten (Gfe-afval) in de Gft-container in plaats van in het restafval. De Gft-container wordt namelijk iedere twee weken geleegd, de restafvalcontainer iedere vier weken. In het restafval zit nu nog zo'n 34% Gfe-afval. Deze grondstofstroom willen we graag uit het restafval houden en recycleren.

Driewekelijkse inzameling kost bovendien meer ten opzichte van vierwekelijks en is ook logistiek niet efficiënt uitvoerbaar (inzet materieel en personeel) naast de tweewekelijkse inzameling van GFT- en PMD-afval. Verlaging naar vierwekelijks inzameling is dus goedkoper, efficiënter en haalbaar voor onze inwoners.

Voor het gebruik van de ondergrondse restafvalcontainer gaan we terug naar de situatie 2021, namelijk maximaal 10 inwerpen per maand. We verwachten dat hiermee de bijplaatsingen (vermijden van inwerpen in de ondergrondse restafvalcontainer en daarmee geld besparen) zullen afnemen.

Overigens blijft de mogelijkheid van het aanvragen van een *medische container*. Inwoners kunnen een extra minicontainer krijgen ten behoeve van medisch afval in verband met ziekte. Huishoudens die extra afval hebben in verband met dialyse, stoma, infuus of sondevoeding kunnen nu al gratis gebruik maken van een extra minicontainer voor restafval. Deze service blijven we bieden. Dit afval behoort bij het restafval, omdat hier sporen van medicijnen of bacteriën in zitten. Met een 140 liter minicontainer voor restafval die vierwekelijks wordt geleegd, kan deze groep huishoudens niet volstaan.

4. Nascheiding restafval bij hoogbouw

Hierbij gaat het om het nascheiden van het restafval afkomstig uit de ondergrondse restafvalcontainers. Voor de hoogbouw is het wenselijk dat het PMD-afval (en zodra mogelijk ook Gfe-afval en luiers) wordt nagescheiden uit het restafval. Er zit nu nog relatief veel PMD-afval in het restafval, blijkt uit sorteeranalyses. Ten gevolge van de sluiting van de ondergrondse PMD-containers per 1 januari 2024 zijn we gestart met het wekelijks in plaats van tweewekelijks ophalen van PMD-afval. Dit wekelijks ophalen is relatief duur. Overstappen naar tweewekelijks inzamelen, zoals we nu doen bij de laagbouw, is voor inwoners van de hoogbouw nauwelijks te doen, gezien de geringe of nagenoeg geen opslagmogelijkheden van PMD-zakken thuis. Nascheiding is hiervoor een goed alternatief. Meer over nascheiding en bronscheiding vindt u in bijlage 5.

Omdat Gfe-afval ook kan worden nagescheiden, waarschijnlijk al vanaf 1 februari 2028, rollen we de huidige pilots Gfe-afval inzamelen bij de hoogbouw (7 locaties) nu niet verder uit. Het Gfe-afval mag in geval van nascheiding dan namelijk bij het restafval worden weggegooid. Overigens blijft

bronscheiding van papier, glas en textiel dan nog steeds nodig. Dit kan niet worden nagescheiden uit het restafval.

Daarnaast vallen de resultaten van de Gfe-pilots helaas tegen. Ook dit is een belangrijke reden om nu niet de Gfe-pilot verder uit te rollen. Er wordt vaak vervuiling in aangetroffen, voornamelijk plastic zakken en plastic afval. Dit kan leiden tot afkeur, waardoor dit afval alsnog met het restafval wordt verbrand. Er is bovendien weinig belangstelling om mee te doen en er wordt weinig Gfe-afval aangeboden (ondanks veel inspanning aan de voorkant).

Of we de huidige lopende pilots Gfe nog zullen voortzetten tot het moment van daadwerkelijke nascheiding in 2028, hangt af van onder andere de resultaten en bereidheid tot deelname.

5. Aanpassen Duurzaamheidsplein: 'gratis stromen' en 'betaalde stromen' route

Op het Duurzaamheidsplein kunnen inwoners het merendeel van de afvalstromen gratis aanbieden. Bijna de helft van onze inwoners is hier niet van op de hoogte, bleek uit de afvalenquête 2024. Naast meer en betere communicatie hierover, kan de routing op het Duurzaamheidsplein bijdragen aan bewustwording hiervan. Er worden hiertoe twee routes gerealiseerd: een route voor de gratis stromen en een route voor de betaalde stromen. Hierbij moeten de gratis stromen bovenop in de auto of aanhanger liggen. Die worden als eerste gelost. Daarna volgt de betaalde route.

6. Gratis storten

We realiseren weegbruggen ten behoeve van de betaalde stromen route, zodat voor de betaalde afvalstromen het werkelijke gewicht betaald wordt en er niet wordt afgerekend op basis van geschat volume (0,5 m3, 1,5 m3 en 2 m3), zoals dat nu gebeurt. Dit is zuiverder, geeft geen discussie of gevoel van willekeur en lost het probleem op van het goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers (die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd). Er wordt dan betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar) en daarmee een eerlijker bedrag.

'Belonen' (in de geest van het voorgaande afvalbeleid 'Afval scheiden loont') voor het gescheiden aanbieden van afval op het duurzaamheidsplein krijgt vorm door het invoeren van het gratis storten middels een pasje van een bepaald aantal kilo's betaalde afvalstromen per jaar. Dit gratis storten kan zo vaak als gewenst en het hele jaar door, net zo lang totdat het maximum gewicht voor gratis storten is bereikt.

GRATIS AFVAL INLEVEREN OP HET DUURZAAMHEIDSPLEIN!

Wist je dat je grot afval zoals witgoed (koelkasten, wasmachines, diepvriezers, afzuigmachines en droogtrommels) matrasen en harde kunststoffen gratis kunt inleveren op het Duurzaamheidsplein in Oss? Zie onderstaand de volledige lijst:

Grot restafval	Witgoed en aanpanen	Harde kunststoffen	Autohonden zonder veilig	Vergoedings-plein	Luchtwafelen	Matrasen
Tafels, stoelen, jeukende, draaibare, die niet in de gte container passen, kan je bestreken meubelen	Witgoed en aanpanen: Wasje, droogtrommel, koelkast, vriezer, wasmachine, vaatwasser, afzuigkap, oven, broodrooster, etc.	Harde kunststoffen: Deuren van plastic, kunststoffen, speelgoed, of andere harde kunststof meubelen	Autohonden zonder veilig: In auto meubelen, landbouwen, andere veilig gratis inleveren	Vergoedings-plein: Dings je vergoeding, onderaaf van geprojecteerd mee	Luchtwafelen: Tot een maximum van 10 matrasen die je er mee hebt, breng ze dan naar de 1000m2 op Singel 1840 (1840 200 m x 10 m). Er staat een speciale bak bij de poort	Matrasen: Tot een maximum van 10 matrasen, breng ze dan naar de 1000m2 op Singel 1840 (1840 200 m x 10 m). Er staat een speciale bak bij de poort

En dat is nog niet alles! Het volgende afval wordt zelfs gratis bij je thuis opgehaald:

Stofafval	[Droge] matrasen
De voorwerpen vind je hier: www.oss.nl/duurzaamheidsplein	Matrasen: Matrasen die niet op de matrasen worden afgevoerd, maar die je wilt laten afvoeren

SAMEN ZORGEN WE VOOR EEN SCHONERE BUURT!

Bekijk de plattegrond voordat je afval komt brengen, zodat je rekening kunt houden met de richting op het Duurzaamheidsplein.

Openingstijden Duurzaamheidsplein:
• Maandag t/m vrijdag: 08.30 uur tot 16.30 uur
• Zaterdag: 08.30 tot 13.00 uur

Adres Duurzaamheidsplein:
Singel 1840-1845 390, Oss

CEMENTE Oss

Hoeveel dit maximum aantal kilo's zal zijn, werken we nader uit en zal in lijn liggen met omliggende milieustraten die ook met weegbruggen en gratis storten van een bepaald gewicht betaalde stromen werken.

Bedrijven/ZZP'ers van buiten de gemeente Oss hebben geen pasje en profiteren hier dus niet van. Deze bedrijven kunnen hooguit het pasje van hun opdrachtgever (inwoner gemeente Oss) gebruiken. Dit is aanvaardbaar aangezien het afval dat gebracht wordt ook ontstaat bij deze opdrachtgever en het dus zijn afval is. De hoeveelheid betaalde stromen die hiermee gratis gestort kan worden is dan ook nog steeds het maximum- gewicht, zoals dat voor alle inwoners van gemeente Oss geldt. Bij meer storten boven dit maximum moet worden betaald. Bedrijven/ZZP'ers die zelf woonachtig zijn in de gemeente Oss en hun eigen pasje (inwoner) gebruiken voor het storten van betaalde stromen, kunnen dit dus maar zeer beperkt (tot de gestelde maximum hoeveelheid) doen (slechts voor een enkele opdracht).

Om te voorkomen dat er buiten het duurzaamheidsplein wordt gestort, zal het bedrag per kilo betaalde stromen niet dusdanig hoog zijn dat dit gedrag wordt uitgelokt, maar in lijn zijn met omliggende milieustraten.

7. Gratis ophalen snoeihout in snoeiseizoen. Het hele jaar door kan snoeiafval gratis op het Duurzaamheidsplein worden gestort

We haalden voorheen het hele jaar door het snoeihout gratis aan huis op. Het gaat hierbij om circa 200 verzoeken per week in het snoeiseizoen en circa 50 verzoeken per week daarbuiten. De kosten per jaar voor de inzet van inzamelwagens en menskracht bedragen circa €250.000,-. Hier bovenop komen de kosten voor verwerking van het snoeihout (circa 25,- tot €33,- per ton, afhankelijk van de kwaliteit van het snoeiafval).

Deze service blijven we gratis aanbieden in het snoeiseizoen (maart-april en oktober-november), in lijn met andere gemeentelijke ophaalservice snoeihout. In de overige periode zal een bijdrage van ca. €32,50 worden gevraagd per ophaalverzoek (dit bedrag omvat de voorrijdkosten en max 2m³ snoeihout). Deze kosten moeten vooraf betaald worden.

8. Communicatie en educatie

De genoemde uitdagingen zoals het verhogen van de kwaliteit van de grondstofstromen, het verminderen van afval en het tegengaan van ongewenst gedrag, vragen om maatwerk. Er is geen 'one-size-fits-all'-oplossing. Om inwoners te bereiken én te motiveren, is het nodig om verschillende benaderingen en middelen in te zetten, afgestemd op de verschillende doelgroepen in onze gemeente. Daarbij gaan we gebiedsgericht te werk.

Meertalige en visuele communicatie speelt een belangrijke rol in het aanspreken van alle inwoners. Daarnaast moeten participatietrajecten, communicatie en gedragsinterventies nog beter worden afgestemd op de verschillende doelgroepen om zo de uitvoering van ons nieuwe afvalbeleid te ondersteunen.

We blijven investeren in afvaaleducatie, onder andere door gastlessen en rondleidingen op het Duurzaamheidsplein.

9. *Handhaving en preventie ontwijkgedrag (bijplaatsen en dumpen)*

We onderzoeken mogelijkheden voor gedragsinterventies, passen deze toe bij hotspots en zetten in op meer handhaving bij deze hotspots. We maken een leidraad voor wijkgerichte aanpak van bijplaatsingen bij containers. Hierbij nemen we goede ervaringen van andere gemeenten mee. Overigens is dé beste aanpak nog niet gevonden. Het bij of naast ondergrondse containers plaatsen van afval is een groot en lastig probleem waar steeds meer gemeenten in toenemende mate last van hebben.

5. Uitvoeringsprogramma 2025-2027

5.1. Acties periode 2025-2027

Om de in hoofdstuk 5 genoemde veranderingen en maatregelen uit te voeren, zijn voor de periode 2025-2027 de volgende acties benoemd:

Actie	2025	2026	2027
Communicatie:			
• Opstellen communicatieplan (o.a. doelgroepgerichte en wijkgerichte aanpak, meertalig) plan. Dit plan is dynamisch en wordt regelmatig bijgesteld	Q2-3	X	X
• Uitvoering communicatieplan	Q3-4	X	X
Educatie			
• Gastlessen	X	X	X
• Rondleidingen Duurzaamheidsplein	X	X	X
Duurzaamheidsplein:			
• Scenario's uitwerken aanpassing duurzaamheidsplein: routing gratis stromen en betaalde stromen, weegbruggen en pasjessysteem.	Q3		
• Scenario's voor besluitvorming voorleggen aan gemeenteraad	Q4		
• Uitvoeren gekozen scenario		Q1-Q3	
• Invoeren pasjessysteem t.b.v. gratis storten			1 jan.
Afvalstoffenheffing:			
• Berekening afvalstoffenheffing 2026	Q2-3		
• Vaststellen afvalstoffenheffing 2026	Q4		
• Stoppen 'Afval scheiden loont' en ingang afvalstoffenheffing één persoons en meerpersoons huishouden		1 jan.	
• Afvalstoffenheffing 2027 berekenen		Q2-3	
• Afvalstoffenheffing 2027 vaststellen		Q4	
• Afvalstoffenheffing 2028 berekenen			Q2-3
• Afvalstoffenheffing 2028 vaststellen			Q4
Restafvalinzameling:			
• Voorbereiding invoering 4 wekelijkse inzameling restafval en max. 10 stortingen in ondergrondse container per maand	Q3		
• Start 4 wekelijkse inzameling en max. 10 stortingen		1 jan.	
Schone leefomgeving:			
• Plan van aanpak bijplaatsingen en dumpingen (preventie, handhaving)	Q3-4		
• Uitvoering aanpak		X	X
Ophalen snoeiafval: gratis in snoeiseizoen, betaald buiten snoeiseizoen		X	X
Nulsituatie in beeld brengen via sorteeranalyses (o.a. mate van vervuiling in gescheiden afvalstromen, samenstelling inhoud restafval- en Gft-container)	Q4		
Gfe-pilot evalueren	Q4		
Jaarlijkse evaluatie nieuwe beleid en uitvoeringsprogramma		X	X
Opstellen uitvoeringsprogramma 2028-2030			X

Afvalstoffenverordening aanpassen	Q3		
Handhaving:	Q3-4		
Opstellen plan van aanpak bijplaatsingen en dumpingen			
Afvalpreventie:			
• onderzoeken mogelijkheden voor hergebruik of verdere ontmanteling in grondstoffen van aangeboden spullen op duurzaamheidsplein/kringloopbedrijf • onderzoeken toepassing ja-ja sticker • actie voedselverspilling tegengaan i.s.m. week van de circulaire economie • doelgroepgerichte acties (op basis van communicatieplan) (bij acties op afvalpreventie met inzet van o.a. repaircafé, voedselbank, ruilwinkel)		X	
		X	
		X	X
		X	X
Nascheiding restafval hoogbouw op PMD- en Gfe-afval vanaf 2028:			
• Opstellen apart communicatieplan hiervoor • Start uitvoering communicatieplan • Voorbereidingen uitvoering			X
			X
			X
Monitoring:			
Sorteeranalyses uitvoeren	X	X	X
Benchmark NVRD	X	X	X
Evaluatie		X	X

5.2. Communicatie

In het uitvoeringsprogramma staat voor het onderdeel ‘communicatie’ het opstellen en uitvoeren van een communicatieplan. Het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid vraagt van inwoners dat ze hun afval nog beter gaan scheiden. Hoe gaan we inwoners motiveren?

De groei van de multiculturele samenleving vraagt daarnaast om communicatie in meerdere talen. In onze communicatiestrategie en communicatieplan anticiperen we hierop.

Communicatiedoelen

Meer schone grondstoffen, minder afval en een schonere gemeente Oss vormen de kernboodschap van ons nieuwe afvalbeleid. In een op te stellen communicatieplan laten we zien hoe communicatie kan bijdragen aan het realiseren van deze doelstellingen. De communicatiedoelen hierbij zijn:

1. Informeren: doelgroepen weten van de praktische veranderingen in het aanbieden van huishoudelijk afval en wat die voor hen betekenen.
2. Houding: doelgroepen begrijpen dat als ze hun afval beter scheiden, dit goed is voor het milieu en de afvalrekening en ze houden meer ruimte over in de restafvalcontainer.
3. Gedrag: doelgroepen bieden hun afval apart aan en scheiden hun afval bewust.
4. Gedrag: doelgroepen maken gebruik van de verbeterde service op het Duurzaamheidsplein.
5. Reputatie: het imago van de gemeente Oss als duurzame organisatie en circulaire stad versterken.

Om de communicatiedoelen te bereiken is een communicatieaanpak nodig waarbij over langere tijd aandacht is voor afval scheiden.

Vanaf september 2025 informeren we doelgroepen stapsgewijs over de praktische veranderingen in het afvalbeleid. Gelijktijdig starten we gerichte interventies voor gedragsverandering via een

communicatiecampagne, met extra aandacht voor wijken waar het afval minder goed gescheiden wordt.

Om doelgroepen te ondersteunen bij afval scheiden, worden hulpmiddelen ontwikkeld of bestaande voorzieningen, zoals het Duurzaamheidsplein, meer toegankelijk gemaakt.

We combineren verschillende gedragsinterventies om de effectiviteit te vergroten en werken samen met gebiedsregisseurs en wijkcoördinatoren om lokaal draagvlak te creëren. We kiezen voor meertalige en eenvoudige communicatie zodat iedereen goed geïnformeerd wordt en we groepen niet onbedoeld uitsluiten. Door de communicatie af te stemmen op de informatiebehoefte en persoonlijke situatie verhogen we de betrokkenheid en bereiden we doelgroepen voor op de nieuwe situatie vanaf 2026.

Hieronder delen we op hoofdlijnen hoe we inwoners informeren over het nieuwe beleid en wat er vanuit communicatie nodig is om inwoners te motiveren om hun afval goed te scheiden

Communicatieplan koersnota Afval en Grondstoffen 2030

Interne situatie

Vanaf 2026 verandert het afvalbeleid in Oss. De focus verschuift van het verminderen van de hoeveelheid restafval naar het verhogen van de kwaliteit van grondstoffen voor hergebruik. Naast de praktische beleidsveranderingen die hierbij moeten helpen, vindt de gemeenteraad het belangrijk dat inwoners goed geïnformeerd worden over de voordelen van afval scheiden en dat zij gemotiveerd zijn om het afval apart aan te bieden. Dit moet leiden tot minder vervuiling van de afvalstromen.

Stakeholders

Extern: bewoners van hoog- en laagbouw, één- en meerpersoonshuishoudens, wijk- en dorpsraden, lokale media, het kringloopbedrijf Oss, Belastingssamenwerking Oost-Brabant, afvalverwerkingsbedrijven, woningcorporaties en VvE's.
Intern: gemeenteraadsleden, college van burgemeester en wethouders, medewerkers gemeentewerf en Duurzaamheidsplein, klantcontactcentrum (KCC), buitengewoon opsporingsambtenaren, wijkcoördinatoren en gebiedsregisseurs.

Visie

Communicatie brengt het beleid naar de inwoners, zodat zij begrijpen wat er verandert en waarom. We laten inwoners zien dat zorgvuldig afval scheiden goed is voor het milieu en zorgt voor betaalbare afvalverwerking. Met duidelijke uitleg en een motiverende boodschap maken we van afval scheiden een dagelijkse gewoonte in onze gemeenschap. We stemmen onze boodschap en gebruikte communicatiemiddelen af op de verschillende groepen in onze gemeente. Zo zorgen we ervoor dat iedereen zich betrokken voelt en goed is voorbereid op de veranderingen vanaf 2026. We blijven investeren in afvaleducatie via rondleidingen op het Duurzaamheidsplein en voorlichtingsbijeenkomsten.

Ambitie

1. Informeren: doelgroepen weten van de praktische veranderingen in het aanbieden van huishoudelijk afval en wat die voor hen betekenen.
2. Houding: doelgroepen begrijpen dat als ze hun afval beter scheiden, dit goed is voor het milieu en de afvalrekening en ze meer ruimte overhouden in de restafvalcontainer.
3. Gedrag: doelgroepen bieden hun afval apart aan en scheiden hun afval bewust.
4. Gedrag: doelgroepen maken gebruik van de service op het Duurzaamheidsplein.
5. Reputatie: het imago van de gemeente Oss als duurzame organisatie en circulaire stad versterken.

Prestatie-indicatoren

Bekendheid en begrip van beleid: percentage inwoners dat bekend is met het beleid en het begrijpt. Meting vóór en na communicatiecampagne.

Deelname aan gescheiden afvalinzameling: mate waarin inwoners afval correct scheiden. Monitoren aanbodgedrag en sorteeranalyse.

Kwalitatieve feedback: wat vinden inwoners van het beleid en de communicatie? Analyse van reacties social media en meldingen bij het KCC. Feedback medewerkers afvalinzameling en wijkteams.

Aanpak

Vanaf september 2025 informeren we doelgroepen stapsgewijs over de praktische veranderingen in het afvalbeleid. Samenwerking met gebiedsregisseurs en wijkcoördinatoren zorgt voor lokaal draagvlak.

Gelijktijdig starten we gerichte interventies voor gedragsverandering via een communicatiecampagne. We hebben extra aandacht voor gebieden waar afval minder goed gescheiden wordt en kiezen daar voor een passende benadering. We zetten in op meertalige en laagdrempelige communicatie, zodat iedereen goed geïnformeerd wordt en we groepen niet onbedoeld uitsluiten.

Externe situatie

Vanuit Europa ligt er op weg naar een circulaire economie een nieuwe norm: in 2035 moet 65% van al ons afval gerecycled worden. Het nieuwe landelijke doel is om in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval te recyclen. In Oss zijn we al goed bezig, maar nog niet alles wat we gescheiden inzamelen, wordt daadwerkelijk gerecycled. Een deel wordt daardoor alsnog verbrand. Daarom is er nieuw afvalbeleid nodig. We verwachten dat sommige bewoners kritisch zijn op de nieuwe afvalregels. Doordat we de regeling 'afval scheiden loont' afschaffen, hebben inwoners minder invloed op hun afvalrekening. Vanaf 2026 wordt het restafval minder vaak opgehaald. Hierdoor zullen sommige inwoners hun afval beter moeten scheiden.

Middelen

In 2025 en in 2026 is 24 uur per week communicatiecapaciteit nodig. Deze uren worden ingevuld door de communicatieadviseur afval.

Een adviesbureau, gespecialiseerd in gedragsbeïnvloeding met CASI, ontwikkelt gedragsinterventies om het afval scheiden te verbeteren. Hiervoor is in 2025 een budget van 8.000 euro gereserveerd.

Een creatief ontwerpbureau ontwikkelt vervolgens een communicatiecampagne om inwoners te helpen en te stimuleren om afval te scheiden. Hiervoor is in 2025 een budget van 25.000 euro en in 2026 een budget van 20.000 euro beschikbaar.

De werken de communicatiestrategie uit in een communicatieplan. In dit plan staat ook een tijdsplanning voor de periode 2025-2028. Het is een dynamisch plan dat, waar nodig, wordt bijgesteld en aangevuld en loopt vervolgens door voor de periode 2028-2030.

5.3. Monitoring

Monitoring vindt jaarlijks plaats over een heel kalenderjaar. We monitoren nauwkeurig de kwaliteit, hoeveelheden en samenstelling van de ingezamelde grondstoffen. Hiertoe worden minimaal jaarlijks sorteertanalyses uitgevoerd. In 2025 worden sorteertanalyses uitgevoerd die de 'nulsituatie' weergeven, dus voor invoering van de in hoofdstuk 5 genoemde veranderingen.

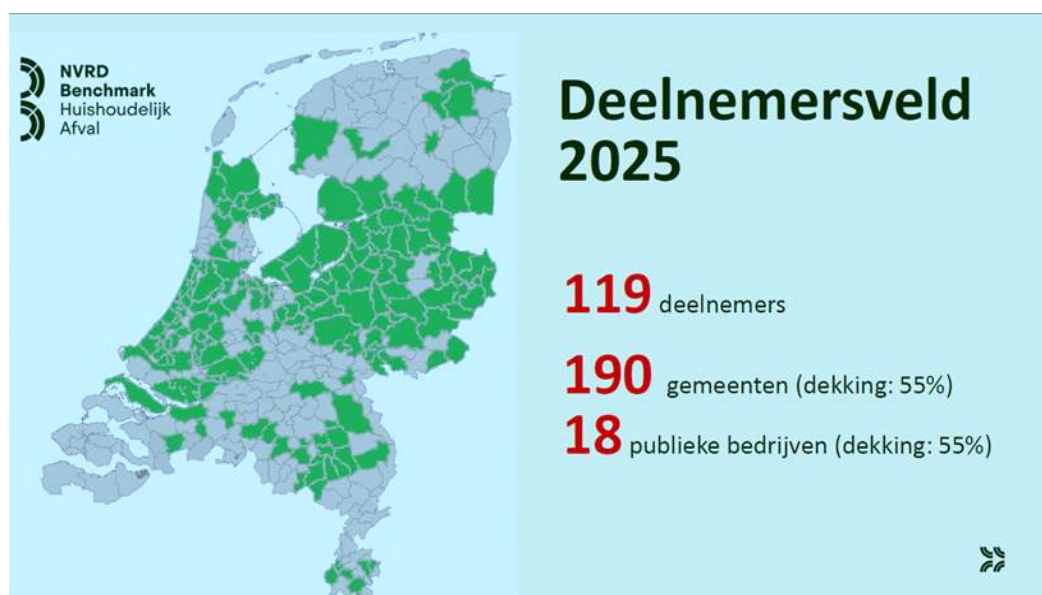
Als uit monitoring blijkt dat voor een bepaalde grondstofstroom en/of in een bepaalde wijk/dorp de kwaliteit (en daarmee meer kans op afkeur van een grondstofstroom) slechter wordt, dan zal er een verdere analyse nodig zijn van het probleem en zal er gerichte communicatie, voorlichting en indien nodig handhaving worden ingezet.

De resultaten van deze monitoring nemen we op in een evaluatie over het kalenderjaar, die naast deze monitoringsresultaten ook de resultaten bevat van onder andere acties op het gebied van communicatie, educatie, handhaving en kosten. Ook zullen we in de periode naar 2030 toe burgerpeilingen uitvoeren om zo vinger aan de pols te houden hoe onze inwoners de veranderingen en acties ervaren en waar nodig bij te sturen of aan te vullen.

Inwoners en raad informeren we vervolgens over deze jaarlijkse evaluaties en kunnen op deze manier de voortgang in het bereiken van onze ambities volgen.

Benchmark

Naast monitoring gaat de Gemeente Oss, samen met 190 andere gemeenten, deelnemen aan de landelijke benchmark huishoudelijk afval van de NVRD. Benchmarken is een vorm van prestatiemeting, waarbij meer inzicht in eigen functioneren en presteren ontstaat en kan op die manier handvatten bieden voor verbetering.

6. Financiering

6.1. Afvalstoffenheffing

Het is niet de bedoeling de afvalstoffenheffing voor de inwoners door uitvoering van dit plan te laten stijgen. Hoewel de tarieven voor afvalinzameling en verwerking de komende jaren naar verwachting substantieel stijgen, zoals beschreven in hoofdstuk 2, kan de afvalstoffenheffing (mede) door de implementatie van de maatregelen de komende jaren waarschijnlijk op het huidige niveau worden gehandhaafd. De intentie en verwachting is dat door uitvoering van de voorgestelde beleidsmaatregelen de kosten van afvalinzameling en -verwerking niet (substantieel) zullen stijgen, ondanks de stijging van tarieven als gevolg van inflatie, belastingen, heffingen en contractvernieuwingen. Hoe dan ook zal een eventueel noodzakelijke verhoging van de afvalstoffenheffing door uitvoering van de voorgestelde maatregelen altijd lager zijn dan het geval was geweest als we het huidige afvalbeleid (Afval scheiden loont) hadden voortgezet.

We streven ernaar om per 1 januari 2026 een afvalstoffenheffing in te voeren voor een éénpersoons en meerpersoons huishouden. Voor meerpersoons huishoudens geldt, net als bij het voorgaande afvalbeleid, dat huishoudens vanaf 6 personen (ingeschreven op 1 adres) hun 140 liter restafvalcontainer kunnen omruilen voor een 240 liter restafvalcontainer. De afvalstoffenheffing hiervoor is, evenals daarvoor, hoger dan voor meerpersoons huishoudens met een 140 liter restafvalcontainer.

We verwachten dat de afvalstoffenheffing voor een éénpersoons en meerpersoons huishouden de gemiddelde afvalstoffenheffing voor éénpersoons en meerpersoons huishoudens in 2025 benaderd. Deze is:

	Gemiddelde Afvalstoffenheffing 2025
Éénpersoons huishouden	€ 291
Meerpersoons huishouden	€ 364

De uitwerking van de beleidsmaatregelen en de verwachte effecten daarvan op de kosten zijn bepalend voor het berekenen van een kostendekkende afvalstoffenheffing. Deze doorrekening volgt de komende maanden. De afvalstoffenheffing voor 2026 wordt in Q4 2025 voorgelegd aan de raad. Hierbij merken we op dat onze huishoudens in 2026 nog een teruggave afvalstoffenheffing ontvangen over 2025, als zij minder vaak restafval hebben aangeboden (minder vaak restafvalcontainer aangeboden of minder vaak in ondergrondse restafvalcontainer gestort).

Afvalstoffenheffing 2026:

Afvalstoffenheffing éénpersoons of meerpersoonshuishouden minus teruggave 2025.

We kunnen dus, gelet op al dan niet teruggave 2025 en het bedrag van teruggave, niet op voorhand aangeven of alle huishoudens een lagere afvalstoffenheffing hebben in 2026.

6.2. Reserve afval

De financiële afvalboekhouding is een gesloten systeem en staat als zodanig los van de algemene gemeentelijke begroting. De kosten voor afvalinzameling en -verwerking worden volledig gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Om tegenvallers op te vangen wordt een 'reserve afval' aangehouden, die wordt aangevuld als er sprake is van financiële meevallers. Een reservebedrag ter hoogte van 5-10% van de operationele kosten voor afvalinzameling wordt, mede op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren, verantwoord geacht.

6.3. Uittredingsbijdrage Milieustraat voormalige gemeente Landerd

In 1999 hebben de gemeente Oss en de voormalige gemeente Landerd afgesproken dat de inwoners van de gemeente Landerd gebruik konden maken van de Osse milieustraat. Via een Gemeenschappelijke Regeling zijn de voorwaarden aan deze overeenkomst vastgelegd.

De gemeente Landerd en de gemeente Uden zijn op 1-1-2022 gefuseerd tot 1 gemeente, de gemeente Maashorst. De gemeente Maashorst heeft aan de gemeente Oss medegedeeld dat zij uit de gemeenschappelijke regeling Milieustraat Oss treedt en dat zij conform het gestelde in de Gemeenschappelijke Regeling Milieustraat een uittredingsbijdrage aan de gemeente Oss betaalt. In de GR staat dat een uittredende deelnemer jaarlijks gedurende 5 jaar een financiële bijdrage moet betalen. Dit bedrag is in 1 keer in december 2024 uitgekeerd. Het gaat om een bedrag van € 1,1 miljoen euro. Dit bedrag zou ter dekking van de aanpassingen op het Duurzaamheidsplein of het matigen van een eventuele stijging van de afvalstoffenheffing kunnen worden ingezet.

6.4. Kwijtschelding Afvalstoffenheffing

Via opinienota 1 en 2 zijn de ambities en uitgangspunten voor de koers afval- en grondstoffen gekozen. Eén van de uitgangspunten is: *Kwijtscheldingen worden verrekend in de Afvalstoffenheffing*. De kwijtscheldingsregeling wordt daarom volledig gedekt door de afvalstoffenheffing.

6.5. Aanpassingen Duurzaamheidsplein

Wat de financiële consequenties zijn van de aanpassingen op het Duurzaamheidsplein (routing aanpassen, weegbruggen en pasjessysteem) voor de afvalstoffenheffing is nu op voorhand lastig te zeggen (de exacte afschrijvingstermijnen zijn momenteel nog niet bekend). Omdat het om investeringen gaat, kunnen we de kosten afschrijven over meerdere jaren, waardoor de kostenstijging naar verwachting beperkt blijft. Daarmee is de impact op de afvalstoffenheffing zeer gering.

6.6. Communicatie

In 2025 is 18 uur per week communicatiecapaciteit nodig en in 2026 12 uur per week. Deze uren worden ingevuld door de communicatieadviseur afval.

Daarnaast schakelen we externe expertise in. Een adviesbureau, gespecialiseerd in gedragsbeïnvloeding, ontwikkelt gedragsinterventies om het afval scheiden te verbeteren. Hiervoor is in 2025 een budget van € 8.000,- gereserveerd.

Een creatief ontwerpbureau ontwikkelt vervolgens een communicatiecampagne en hulpmiddelen om inwoners te ondersteunen bij het afval scheiden. Zij werken hierbij op basis van de input van het adviesbureau. Voor deze activiteiten is in 2025 een budget van €25.000,- en in 2026 een budget van €20.000,- beschikbaar.

Bijlagen

Bijlage 1. Afvalenquête gemeente Oss 2024

Gemeente Oss heeft in aanloop naar een nieuwe aanpak voor het huishoudelijk afval een afvalenquête uitgezet. We vinden het belangrijk om na te gaan wat het huidige gedrag van inwoners is met betrekking tot afvalinzameling. En om de mening te horen van inwoners over wat de gemeente het beste kan doen om afvalscheiding te stimuleren.

Deze enquête hebben inwoners in de periode 3 t/m 27 mei 2024 ingevuld. De vragenlijst is verstuurd via de afval-app, Oss Actueel, social media en naar het digitaal Burgerpanel.

Boven verwachting veel inwoners hebben de vragenlijst ingevuld: 5.165 inwoners. Op basis hiervan kunnen betrouwbare conclusies worden getrokken.

Samenvatting van de resultaten van de afvalenquête

- De tevredenheid over de inzameling van het huishoudelijk afval wordt beoordeeld met een gemiddelde van een 7,3
- De 3 meest genoemde redenen om afval te scheiden zijn:
 - Het is beter voor het milieu
 - Het is een kleine moeite
 - Het bespaart ruimte in de grijze container
- Bijna iedereen biedt het afval (meestal) gescheiden aan. De meest genoemde reden van degenen die hun afval (meestal) niet gescheiden aanbiedt is dat de ondergrondse container niet apart Gft-afval inzamelt.
- De meeste mensen weten dat men geld terugkrijgt als er minder restafval wordt weggegooid.
- Bij de meeste mensen zorgt deze geldbesparing er (helemaal) niet voor dat ze beter hun afval gaan scheiden.
- De top 3 van ideeën hoe de gemeente mensen kan helpen om (beter) hun afval te scheiden is:
 - 2x per jaar gratis afval brengen naar de milieustraat
 - 1x per jaar gratis aan huis ophalen van grof afval
 - 3 a 4 keer per jaar een mobiele milieustraat in de buurt
- Bijna de helft van de inwoners is (misschien) bereid om meer te betalen als de goede ideeën meer geld kosten
- Bijna de helft weet niet dat het grootste gedeelte van de afvalstromen gratis is op de milieustraat. Van de degenen die dat wel weten, gaan de meesten hierdoor ook beter hun afval scheiden.
- Bijna 90% ziet wel een afval naast de afvalcontainers staan. En een flinke meerderheid ergert zich daaraan.

Bijlage 2. Opinienota Koers huishoudelijk afval Oss 2030

Opinienota Koers huishoudelijk afval Oss 2030

Datum	27 augustus 2024	Naam en telefoon	Anita de Smit
Afdeling	LWE	Portefeuillehouder	Dolf Warris

Welke vragen stellen we de raad?

1. Koers huishoudelijk afval Oss 2030:

Hoe kijkt de raad naar de ambities en uitgangspunten? Zijn deze volledig of wilt u hier iets aan wijzigen?

2. Opties uitvoering koers huishoudelijk afval Oss 2030

Scenario's voor afvalaanpak:

- Welke van genoemde scenario's of combinatie van scenario's vindt u het meest passend bij de hiervoor genoemde ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing?*
- Heeft u verbeteringen of aanvullende scenario's die passen bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing?*

3. Duurzaamheidsplein Oss

We vragen uw raad om zich uit te spreken ten aanzien van:

- Meer service: voor welke van de genoemde mogelijkheden staat u open om verder te onderzoeken op toepasbaarheid voor Oss, ook als deze mogelijkheden een (forse) verhoging van de kosten (en daarmee verhoging van de afvalstoffenheffing) betekenen?*
- Afbouwen/aanpassen/stoppen met service: wilt u één of meerdere van de genoemde services afbouwen, aanpassen of stoppen? Zo ja, welke en per wanneer?*
- Wilt u de mogelijkheden van een 'weggeefwinkel' in combinatie met het duurzaamheidsplein Oss onderzoeken?*

Wat is de aanleiding?

De koers van afvalbeleid verandert. Tot voor kort hadden we als landelijke doelstelling de hoeveelheid restafval per inwoner terug te brengen tot 100 kg per jaar. Daar zijn we in Oss goed mee op weg gegaan door inzet van de kleine restafvalcontainer voor iedereen en 'Afval scheiden loont': minder vaak restafval aanbieden levert geld op. We komen tot ca. 145 kg restafval, maar verdere verbeteringen bereiken we met dit afvalbeleid niet meer (zie evaluatie bijlage 1) en de kosten blijven stijgen.

Deze koers naar vermindering van de hoeveelheid restafval wordt nu verlaten. Op weg naar een circulaire economie in 2050 wordt Europees en nationaal een omslag in denken gemaakt van afval naar grondstoffen. Grondstoffen worden schaarser, kostbaarder en veel grondstoffen verdwijnen in

het huishoudelijk restafval en worden verbrand. Daarnaast wordt niet alles wat we gescheiden inzamelen ook daadwerkelijk gerecycled. Dit komt omdat er vervuiling in zit of omdat het gescheiden afval (nog) niet of niet oneindig gerecycled kan worden. Een deel wordt daardoor alsnog na scheiding verbrand.

Vanuit Europa ligt er daarom een nieuwe norm: in 2035 moet 65% van al ons afval gerecycled worden. Het nieuwe landelijke doel is om in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval daadwerkelijk te recyclen. Gemeenten moeten hierdoor hun focus verleggen van ‘verminderen hoeveelheid restafval’ naar ‘meer en schonere grondstoffen’ en hun afvalbeleid hierop aanpassen. Ook wij gaan hiermee aan de slag en brengen ons afvalbeleid en uitvoering in lijn met de nieuwe focus. Deze opinienota is hiervan de start.

In deze opinienota vragen we u om zich uit te spreken ten aanzien van ambities en uitgangspunten voor de nieuwe Koers huishoudelijk afval Oss 2030 en voor uitvoering ervan: hoe gaan we in Oss de ommezwaai maken van ‘minder kilo’s’ naar ‘meer en schonere grondstoffen’?

Participatie/Publieke opinie

Afvalenquête: wat vinden onze inwoners?

We vinden het belangrijk om, voorafgaand aan deze opinienota, bij onze inwoners na te gaan wat er leeft op het gebied van huishoudelijk afval, wat mogelijke verbeteringen zijn en hoe ze de afvalinzameling en ‘Afval scheiden loont’ waarderen. De vragenlijst is verstuurd via de afval-app, Oss-actueel, sociale media en naar het digitaal Burgerpanel. Dankzij de respons van maar liefst 5.165 inwoners hebben we goede feedback en input ontvangen, die we hebben meegenomen in deze opinienota. De uitgebreide rapportage over de uitkomsten van de afvalenquête vindt u in bijlage 2 bij deze opinienota.

Wat zijn onze ambities voor de koers huishoudelijk afval 2030?

Zoals gezegd wordt op Europees en nationaal niveau nu de focus vooral gelegd op zo zuiver mogelijke grondstoffen en daadwerkelijk hergebruik hiervan. In lijn hiermee willen we inzetten op de volgende ambities:

1. Een optimale inzameling die bijdraagt aan zo goed mogelijk scheiden en het verhogen van de “zuiverheid” van de gescheiden grondstoffen op een wijze die voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is. Dit helpt om beter te recyclen en leidt tot meer en hoogwaardiger hergebruik van grondstoffen.
2. In 2030 wordt minimaal 60% van het huishoudelijk afval daadwerkelijk gerecycled (niet alles wat we nu gescheiden inzamelen, kan namelijk worden gerecycled en een deel wordt alsnog verbrand).
3. We zetten in op afval scheiden aan de bron daar waar dat kan en bijdraagt aan de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen. En nascheiding waar dat nodig is en/of leidt tot betere kwaliteit.
4. We zetten een stap richting circulariteit door meer in te zetten op afvalpreventie. Dit doen we onder andere door:
 - het voorkomen van afkeur van gescheiden grondstoffen en het ontstaan van afval (kringloopwinkel, repaircafé, kansen voor ‘weggeefwinkel’ en circulaire hub);
 - meer aandacht (o.a. communicatie, educatie) te besteden aan afvalpreventie en hergebruik, het nut van afvalscheiding en de gevolgen van niet zuivere grondstoffen.

5. Een efficiënt en gedragen inzamelsysteem dat inwoners blijft stimuleren om bij te dragen aan een kwalitatief goede afvalscheiding. We streven hierbij naar een score van minimaal 7,5 voor de mate van tevredenheid over onze afvalinzameling (is nu 7,3).

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de nieuwe koers en de uitvoering zijn:

8. We zetten in op een schonere leefomgeving. De nieuwe koers moet negatieve neveneffecten als bijzet en dump verminderen en zoveel mogelijk voorkomen. Inwoners ergeren zich hieraan (zie enquête bijlage 2). Het opruimen en verwerken hiervan brengt extra kosten met zich mee, die via de afvalstoffenheffing aan alle huishoudens worden doorbelast.
9. Afval goed scheiden moet niet ingewikkeld zijn en moet aansluiten bij onze inwoners. 'Herkenbaarheid' en 'gemak' spelen hierbij een belangrijke rol.
10. Kostenbeheersing: behoud van een betaalbare afvalinzameling en -verwerking, nu en in de toekomst. Realisatie van de ambities geven we vorm met oog voor de draagkracht van onze inwoners.
11. De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.
12. Kwijtscheldingen worden verrekend in de Afvalstoffenheffing.

Toelichting bij 3: Hierbij is bewustwording belangrijk over het feit dat afvalinzameling nauwelijks meer geld gaat opleveren, maar steeds meer gaat kosten. We maken namelijk hoge kosten als gevolg van inflatie, loonstijging, marktprijzen, verbrandingsbelasting, CO₂-heffing, etc. Deze kosten nemen de komende jaren toe. Op basis van de huidige inzichten in het beleidsveld en de markt is het de komende jaren van belang om de kosten, daar waar mogelijk, beheersbaar te houden. Aangezien een groot deel van de kosten van afvalinzameling en verwerking structureel is, nog steeds toeneemt en niet beïnvloed kan worden door de gemeente, is dit een steeds groter wordende opgave.

Toelichting bij 4: De afvalstoffenheffing is nu 100% kostendekkend. Hiervan kan worden afgeweken, dekking wordt dan aangevuld vanuit de Algemene Reserve.

Toelichting bij 5: Bepaalde kosten mogen toegerekend mogen worden aan de Afvalstoffenheffing. Een voorbeeld is de kwijtschelding van de Afvalstoffenheffing, dat voortkomt uit het kwijtscheldingsbeleid. De Afvalstoffenheffing mag als dekking worden gebruikt voor deze kosten, maar dat hoeft niet. Deze kosten, ca. €600.000,-, zouden ook bij het Sociaal Domein kunnen liggen.

Opiniërende vraag 1:

Hoe kijkt de raad naar de ambities en uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030?
Zijn deze volledig of wilt u hier iets aan wijzigen?

Scenario's voor afvalaanpak

Hoe gaan we in Oss de nieuwe Koers huishoudelijk Afval Oss 2030 in uitvoering brengen en maken we de ommezwaai van minder kilo's restafval naar meer en schonere grondstoffen? Welke aanpak past hierbij?

NB: Het gaat hier om de inzameling van huishoudelijk afval *aan huis*. (De rol van het duurzaamheidsplein volgt verderop in deze opinienota).

Scenario 1

Zoals hiervoor aangegeven bereiken we geen verdere verbeteringen met het huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont', blijven de kosten stijgen en past dit beleid niet bij de nieuwe focus op meer en

schonere grondstoffen in plaats van kilo's restafval. We stoppen daarom met het 'belonen' van minder restafval aanbieden (teruggeven van een deel van de afvalstoffenheffing). Hiermee besparen we een teruggave afvalstoffenheffing van ca. € 1,4 miljoen.

Hiervoor in de plaats voeren we een afvalstoffenheffing in op basis van een éénpersoons huishouden en een meerpersoons huishouden (hierbij behoud onderscheid 'grote huishoudens met meer dan 6 personen met 240 liter restafvalcontainer, zoals dat nu ook is).

We verwachten overigens niet dat huishoudens opeens veel meer restafval gaan produceren of hun afval minder gaan scheiden nu de uitdaging van het overslaan van een inzamelronde wegvalt in dit scenario. Zoals blijkt uit de afvalenquête (bijlage 2) zorgt de geldbesparing (Afval scheiden loont) er bij de meeste inwoners (helemaal) niet voor dat ze hun afval beter scheiden. Onze inwoners scheiden hun afval vooral omdat:

- het beter is voor het milieu;
- het een kleine moeite is;
- het ruimte bespaart in de grijze container.

Voor het gebruik van de ondergrondse restafvalcontainer gaan we terug naar de situatie 2021, namelijk maximaal 10 inwerpen per maand. We verwachten dat hiermee de bijplaatsingen (vermijden van inwerpen in de ondergrondse restafvalcontainer en daarmee geld besparen) zullen afnemen.

Scenario 2

Idem als scenario 1 met daarnaast een vierwekelijkse in plaats van driewekelijkse inzameling van het restafval bij de laagbouw. Dit betekent concreet dat we van 17 inzamelrondes naar 13 inzamelrondes per jaar gaan. Dit is voor meeste huishoudens geen onoverkomelijke stap, omdat 72% al inzamelrondes overslaat (zie evaluatie bijlage 1) en dus pas na zes weken hun restafvalcontainer laat legen (ca. 40% had zelfs genoeg aan maximaal 9 ledigingen per jaar). Met vierwekelijks inzamelen blijven we dicht bij de huidige goede inzet van deze 72% van de huishoudens dan met driewekelijks inzamelen.

Vierwekelijkse inzameling bevordert ook het weggooien van groente-, fruit- en etensresten (Gfe-afval) in de Gft-container in plaats van in het restafval. De Gft-container wordt namelijk iedere twee weken geleegd. In het restafval zit nu nog zo'n 34% Gfe-afval. Deze grondstofstroom willen we graag uit het restafval houden en recycleren.

Driewekelijkse inzameling kost bovendien meer ten opzichte van vierwekelijks en is ook logistiek niet efficiënt uitvoerbaar (inzet materieel en personeel) naast de tweewekelijkse inzameling van GFT en PMD. Verlaging naar vierwekelijkse inzameling is dus goedkoper, efficiënter en haalbaar voor onze inwoners.

Scenario 3:

Naast meer en beter communiceren over het nut en het belang van het scheiden van groente-, fruit- en etensresten kan overwogen worden om het Gft-afval in de zomerperiode wekelijks in te zamelen. Dit om te bevorderen dat met name groente-, fruit- en etensresten ook in deze periode in de Gft-container worden weggegooid en niet in de restafvalcontainer verdwijnen (vanwege kans op fruitvliegjes, stank, maden). Dit kwam ook naar voren in de afvalenquête.

Scenario 4: Nascheiding

Bij de keuzes die we maken, houden we rekening met de op de korte en middellange termijn te verwachten (technologische) ontwikkelingen, zoals nascheiding.

Samen met de gemeenten 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Helmond, Meierijstad en de provincie Noord-Brabant onderzoeken we sinds 2020 of nascheiding van huishoudelijk afval, als aanvullende techniek naast bronscheiding, het hergebruik en de kwaliteit van grondstoffen kan vergroten. Onder het motto *'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'* (zie ook ambities) willen wij zo veel mogelijk grondstoffen hergebruiken, CO₂-uitstoot beperken, kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan onze inwoners op peil houden.

Er zijn inmiddels twee publieke afvalverwerkingspartijen die concrete interesse hebben getoond in onze nascheidingsvraag. Hierbij wordt ingezet op zowel het bouwen van een nieuwe nascheidingsinstallatie als een uitbreiding van een bestaande nascheidingsinstallatie. Het gaat hierbij om nascheiding van PMD uit restafval en er wordt ook gekeken naar nascheiding van 'organisch natte fractie' (groente-, fruit- en etensresten, luiers).

De uitvraag namens de zeven Brabantse gemeenten aan de beide publieke partijen doorloopt nu een zorgvuldig proces om tot deze samenwerking te komen. Iedere gemeente zal vervolgens haar eigen proces van raadsinformatie/-besluit doorlopen. Dit zal naar verwachting voor alle betrokken gemeenten nog eind vierde kwartaal van 2024 starten.

De verwachting is dat eind 2027/begin 2028 de nascheiding van het restafval van de bovengenoemde zeven deelnemende gemeenten kan starten.

In deze samenwerking gaat het voor Oss in eerste instantie om het nascheiden van het restafval afkomstig uit de ondergrondse restafvalcontainers. Voor de hoogbouw is het wenselijk dat het PMD wordt nagescheiden uit het restafval. Er zit nu nog relatief veel PMD-afval in het restafval, blijkt uit sorteeranalyses. Ten gevolge van de sluiting van de ondergrondse PMD-containers per 1 januari 2024 zijn we gestart met het wekelijks in plaats van tweewekelijks ophalen van PMD-afval. Dit wekelijks ophalen is relatief duur. Overstappen naar tweewekelijks inzamelen, zoals we nu doen bij de laagbouw, is voor inwoners van hoogbouw nauwelijks te doen gezien de geringe of nagenoeg geen opslagmogelijkheden thuis. Nascheiding is hiervoor een goed alternatief. Dit geldt ook voor groente-, fruit- en etensresten.

Resultaten van nascheidingsinstallaties laten zien dat er veel zuivere en recyclebare PMD wordt uitgesorteerd. Ter vergelijking: in de PMD-zakken die huis aan huis worden ingezameld zit nog zo'n 20% PMD-afval dat niet recyclebaar is. Daarmee komen de resultaten van nascheiding en bronscheiding van PMD nagenoeg overeen.

Overwogen kan worden om nascheiding ook voor laagbouw toe te passen of voor die (delen van) wijken, waar het PMD-afval meer vervuiling bevat. Kanttekening hierbij is dat nascheiding de bewustwording ten aanzien van afval niet ten goede komt. Daarnaast is een hogere inzamelfrequentie of grotere restafvalcontainer nodig. Overigens moet papier, glas, textiel en tuinafval nog steeds gescheiden worden.

In de onderstaande tabel is te zien hoe de vier scenario's scoren op service, recycling, kosteneffect en bijplaatsingen

scenario	strategie	Service-niveau	recycling	kosteneffect	Bijplaatsingen
1. Loslaten Afval scheiden loont	Stoppen met belonen voor minder restafval aanbieden Invoering afvalstoffenheffing eenpersoons en meerpersoonshuishouden	=	+	+	+
2. Loslaten Afval Scheiden loont + 4 wekelijks inzamelen	Stoppen met belonen voor minder restafval aanbieden Invoering afvalstoffenheffing eenpersoons en meerpersoonshuishouden Invoering vierwekelijkse inzameling restafval i.p.v. driewekelijkse inzameling	=/-	++	++	+
3. Gft-afval in zomerperiode wekelijks inzamelen	Bevorderen scheiden Gfte-afval (en met name het Gfe-afval) in zomermaanden	+	++	-	=
4. Nascheiding	Nascheiding ondergrondse restafvalcontainers op PMD (en Gfe, luiers zodra mogelijk)	+++	+++	=	+++

Overige opties:

Andere opties, die elders in Nederland worden toegepast, zoals ‘omgekeerd inzamelen’, dure zak, grondstoffen wekelijks ophalen aan huis, zien we vooralsnog als niet passend bij onze voorgestelde ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing.

Opiniërende vraag 2 scenario's voor afvalaanpak:

- Welke van de bovenstaande scenario's of combinatie van scenario's vindt u het meest passend bij de hiervoor genoemde ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing?*
- Heeft u verbeteringen of aanvullende scenario's die passen bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing?*

Duurzaamheidsplein Oss

Meer service

Uw raad heeft meermaals aangegeven een rol voor het duurzaamheidsplein te zien in het verbeteren van het scheiden van afval en het voorkomen van het dumpen/bijplaatsen van afval. Hierbij zijn termen als ‘gratis milieustraat/pasjessysteem/stripkaart’ en meer service op ophalen aan huis (mobiele milieustraat) genoemd. Hierop anticiperend, leggen we de volgende mogelijkheden voor:

- Gratis 2 x per jaar (max. 1 m3) grof huishoudelijk afval aanbieden op het Duurzaamheidsplein.

- b) 1 x per jaar gratis aan huis ophalen grof huishoudelijk afval (m.u.v. bouw- en sloopafval) (hiermee bedoelen we iets anders dan de ophaalservice van het Kringloopbedrijf die nu al huisraad ophaalt).
- c) Inzet van een mobiele 'grondstoffenwagen of 'GRIP-wagen' (GRIP: Grondstoffeninleverpunt) in de wijk voor kleine hoeveelheden grofvuil 3 of 4 x per jaar (naar het voorbeeld van de GRIP-wagen in onder andere Zwolle, Dalfsen, Deurne en Nuenen). Hierbij gaat het om kleine hoeveelheden grof afval die nu meestal in de restafvalcontainer worden weggegooid, omdat het niet de moeite is/te veel moeite is die apart naar het Duurzaamheidsplein te brengen.
- d) Toepassing pasjessysteem in combinatie met weegbrug, waaraan het gratis aanbieden van een bepaald gewicht grof afval per jaar (zoals bijvoorbeeld in Nijmegen) gekoppeld kan worden.

De voorstellen a, b en c komen voort uit de afvalenquête (bijlage 2). Dit is volgens de deelnemers aan de afvalenquête de top 3 aan ideeën hoe de gemeente mensen kan helpen om (beter) hun afval te scheiden. Overigens is bijna de helft ook (misschien) bereid om meer te betalen als deze ideeën meer geld kosten.

Gratis afvalstromen Duurzaamheidsplein Oss

Op het Duurzaamheidsplein zijn 24 van de 35 afvalstromen gratis. Bijna de helft van de deelnemers aan de afvalenquête is hier niet van op de hoogte. Dit is een belangrijk signaal. Hier moeten we meer en duidelijker over communiceren. Van degenen die dit wel weten, gaan de meesten hierdoor ook hun afval beter scheiden. Dit belangrijke signaal pakken we dan ook meteen op (zie onder 'Communicatie' op pagina 14 van deze opinienota).

Ook de routing op het Duurzaamheidsplein kan hieraan bijdragen. Een optie is om deze routing aan te passen. Zo zouden er twee routes kunnen worden gerealiseerd: een route voor de gratis stromen en een route voor de betaalde stromen. Hierbij moeten de gratis stromen bovenop liggen. Die worden als eerste gelost. Daarna volgt via de kassa de betaalde route. Voor het veranderen van de routing zijn aanpassingen op het Duurzaamheidsplein noodzakelijk.

Opiniërende vraag 3a:

Voor welke van de bovengenoemde mogelijkheden staat u open om verder te onderzoeken, ook als deze mogelijkheden een (forse) verhoging van de kosten (en daarmee verhoging van de afvalstoffenheffing) betekenen?

Afbouwen/stoppen met gratis service

1. Verbouwingsafval

Verbouwingsafval is een relatief dure afvalstroom waar ieder jaar hoge kosten mee gemoeid zijn. Daarnaast gaat het vaak om afval dat vrijkomt bij verbouwingen. De aard van dit afval kan dan ook nauwelijks aangemerkt worden als 'huishoudelijk afval'. Dit afval wordt veelal gebracht met wagens en/of aanhangers, waarvan we steeds vaker zien dat het logo is verwijderd (logo wordt met magneten bevestigd), gezien de voorwaarden van het Duurzaamheidsplein. Het storten van bedrijfsmatig verbouwingsafval kunnen we tegengaan door dit verbouwingsafval fors duurder te maken of voorafgaand een afspraak te laten maken voor het storten ervan (met legitimatie). Deze maatregel kan mogelijk wel leiden tot meer dumping van bouw- en sloopafval.

Daarnaast zien we mogelijkheden voor dit afval in combinatie met een circulaire hub. Circulaire hubs zijn fysieke locaties waar meerdere bedrijven, onderwijs, maatschappelijke organisaties en gemeente gebruikte materialen opslaan, en verwerken tot nieuwe producten. Dit vermindert het grondstoffengebruik, zorgt voor minder afval en minder logistieke bewegingen. Circulaire hub Oss komt aan de orde in de opinienota Circulaire economie, die aan de opiniecommissie Sociaal Bestuurlijk wordt voorgelegd.

2. Gratis ophalen snoeihout

We halen nu gratis snoeihout aan huis op. Het gaat hierbij om circa 200 verzoeken per week in het snoeiseizoen en circa 50 verzoeken per week daarbuiten. De kosten per jaar voor de inzet van inzamelwagens en menskracht bedragen circa €250.000,-. Hier bovenop komen de kosten voor verwerking van het snoeihout (circa 25,- tot €33,- per ton, afhankelijk van de kwaliteit van het snoeiafval). Overwogen kan worden om de gratis ophaaldienst te beperken tot het snoeiseizoen en in de overige maanden hiervoor kosten te rekenen.

3. Gratis PMD-zakken

We verstrekken de PMD-zakken gratis. Deze zakken worden veel verstrekt, meer dan er daadwerkelijk voor de PMD-inzameling nodig zijn. De zakken worden door inwoners ook gebruikt voor andere doeleinden. De kosten van de PMD-zakken bedragen nu per jaar € 250.000,-. Overwogen kan worden om, zoals onder andere in Nijmegen, een klein bedrag van €0,50 per rol hiervoor te rekenen.

Opiniërende vraag 3b:

Wilt u één of meerdere van bovengenoemde gratis services afbouwen/aanpassen of stoppen? Zo ja, welke en per wanneer?

Voorkomen onnodig weggooien

Voor onze inzet op het voorkomen van afval en meer aandacht voor hergebruik van spullen zou naast de kringloopwinkel een 'weggeefwinkel' wenselijk kunnen zijn voor spullen die nog te goed zijn voor de afvalcontainers op het duurzaamheidsplein maar onvoldoende verkoopbaar/al meer dan voldoende aanwezig zijn in de kringloopwinkel. Spullen kunnen dan hier gratis worden meegenomen en krijgen een tweede kans. We kennen nu al de 'buurtbieb' (kastjes in de wijk waar inwoners boeken kunnen pakken of ruilen). Zie voor voorbeelden: www.weggeefwinkel.nl.

Opiniërende vraag 3c:

Wilt u de mogelijkheden van een 'weggeefwinkel' in combinatie met het Duurzaamheidsplein onderzoeken?

Wat is het vervolg?

Op basis van het gesprek in de opiniecommissie passen we de ambities en uitgangspunten aan. Vervolgens werken we aan de totstandkoming van het Afval- en grondstoffenbeleidsplan Oss en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Hierin leggen we de Koers huishoudelijk afval Oss 2030, de ambities, uitgangspunten en uitwerkingsrichting voor de aanpak van het huishoudelijk afval vast. In het uitvoeringsprogramma nemen we de uitvoeringsmaatregelen en bijbehorende acties en kosten op, ook ten aanzien van gedragsbeïnvloeding, communicatie en educatie. We streven naar

besluitvorming over het Afval- en grondstoffenbeleidsplan Oss en bijbehorend uitvoeringsprogramma in het eerste kwartaal, uiterlijk begin tweede kwartaal van 2024. Financiële effecten worden meegenomen in de begroting 2026-2029.

Communicatie

We zijn erg blij met de grote respons op de afvalenquête en willen onze inwoners graag laten weten wat we met de resultaten en aanvullende reacties hebben gedaan. Dit doen we in september 2024, na de vakantieperiode, via onder andere Oss Actueel en social media.

Daarnaast besteden we vanaf september 2024 ook extra aandacht aan communicatie over de gratis grondstofstromen op het duurzaamheidsplein. Zoals eerder aangegeven, blijkt uit de enquête dat bijna de helft van de respondenten er niet/onvoldoende mee bekend is. Dit belangrijke signaal willen we dan ook meteen oppakken.

Bijlage 3. Opinienota 2 Koers huishoudelijk afval Oss 2030

Opinienota 2 koers huishoudelijk afval Oss 2030

Datum	25 februari 2025	Naam en telefoon	A.
Afdeling	LWE		de Smit
		Portefeuillehouder	D.
			Warris

Welke vraag stellen we de raad?

Op 10 oktober 2024 bespraken we opinienota 1 Koers huishoudelijk afval Oss 2030. De opiniecommissie heeft hierbij gevraagd om:

- *aan de uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss communicatie, educatie en handhaving toe te voegen.*
- *die maatregelen, waar de voorkeur van de opiniecommissie naar uitgaat ten aanzien van duurzaamheidsplein en service, verder uit te werken in een tweede opinienota, zodat hier duidelijker een keuze in gemaakt kan worden.*

Wij vragen uw raad:

1. *Kunt u zich vinden in de aanvullende uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 ten aanzien communicatie, educatie en handhaving? Zijn deze volledig of wilt u hier nog iets aan toevoegen?*
2. *Op basis van wat de opiniecommissie heeft aangegeven ten aanzien van verbeteringen duurzaamheidsplein en service hebben we de volgende twee voorstellen uitgewerkt. Welke vindt u het meest wenselijk om te implementeren, passend bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing van de koers huishoudelijk afval Oss 2030:*
 - A. Aanpassen routing duurzaamheidsplein met een ‘gratis route’ en een ‘betaalroute’.** *Op de gratis route kunnen 24 van de 35 afvalstromen gestort worden.*
 - B. Gratis storten van betaalde afvalstromen op het duurzaamheidsplein door het realiseren van de volgende drie aanpassingen:**
 - *De routing duurzaamheidsplein wijzigen in een ‘gratis route’ en ‘betaalroute’.*
 - *Het realiseren van weegbruggen ten behoeve van de betaalroute, zodat voor de betaalde afvalstromen het werkelijke gewicht betaald wordt en er niet afgerekend wordt op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, geeft geen discussie of gevoel van willekeur en lost het probleem op van het goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers (die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd). Er wordt dan betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar) en daarmee een eerlijker bedrag.*
 - *Belonen voor het gescheiden aanbieden van afval op het duurzaamheidsplein door het invoeren van het gratis storten middels een pasje van een bepaald gewicht betaalde afvalstromen per jaar. Bedrijven/ZZP'ers hebben geen pasje en profiteren hier dus niet van.*

Wat is de aanleiding?

Op 10 oktober 2024 heeft de Opiniecommissie Ruimte zich uitgesproken ten aanzien van:

- ambities en uitgangspunten voor de Koers huishoudelijk afval Oss 2030;
- scenario's voor uitvoering van deze koers;
- mogelijkheden ten aanzien van verbetering service duurzaamheidsplein.

Reden voor een nieuwe koers huishoudelijk afval is dat we, op weg naar een circulaire economie, op Europees en nationaal niveau een omslag maken van inzet op 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen'. Om deze ommezwaai te maken heeft de opiniecommissie op 10 oktober 2024 een eerste opinienota Koers huishoudelijk afval Oss 2030 besproken. In deze opinienota zijn ambities en uitgangspunten voorgelegd die invulling geven aan de nieuwe koers voor huishoudelijk afval. Met de nieuwe koers brengen we ons afvalbeleid in lijn met de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen.

De huidige koers 'Afval scheiden loont', gericht op verminderen van de hoeveelheid restafval, verlaten we. Het 'belonen' van afval scheiden vertalen we naar verbetering van de service op het duurzaamheidsplein (o.a. gratis storten), zoals gevraagd door de opiniecommissie.

Uitkomsten bespreking opinienota 1

Ambities en uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030:

De opiniecommissie is akkoord met de voorgestelde ambities en uitgangspunten voor de koers van huishoudelijk afval, zoals die genoemd zijn in opinienota 1 (bijlage 1). Daarnaast wil de commissie communicatie, educatie en handhaving hieraan toevoegen. We stellen voor om de volgende uitgangspunten toe te voegen:

- We zetten in op het verbeteren van de kennis over afval en afvalscheiding. Dit doen we via educatie, communicatie, voorlichting en campagnes. We moedigen hergebruik, reparatie en preventie aan met duidelijke communicatie en zijn daarbij een betrouwbare afzender van nut en noodzaak van afvalscheiding. We geven eerlijke voorlichting en werken samen met partnerorganisaties in landelijke bewustwordingscampagnes. We ontwikkelen hiervoor een communicatieplan.
- Met focus op een schonere leefomgeving zetten we meer in op handhaving. Ongewenst afvalgedrag wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig adequaat aangepakt. Hiervoor ontwikkelen we een aanpak van bijplaatsingen, dumpingen en zwerfafval.

Opiniërende vraag 1:

Kunt u zich vinden in de aanvullende uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 ten aanzien communicatie, educatie en handhaving. Zijn deze volledig of wilt u hier nog iets aan toevoegen?

Scenario's:

Ook sprak de opiniecommissie zich uit over welke van de vier voorgestelde scenario's voor afval-aanpak het beste past bij het maken van de ommezwaai van 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen'. De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar scenario 2 en scenario 4. Scenario 2 houdt in:

- afschaffen 'belonen' (teruggave deel afvalstoffenheffing in het kader van 'Afval scheiden loont');
- invoering van een afvalstoffenheffing voor een één- en meerpersoonshuishouden;
- vierwekelijks inzamelen van restafval of maximaal 10 stortingen per maand in de ondergrondse restafvalcontainer (huishoudens van 6 of meer personen kunnen kiezen voor een 240 liter restafvalcontainer).

Scenario 4 houdt in: nascheiding van het restafval bij hoogbouw, zodra dit mogelijk is (waarschijnlijk vanaf 2028). Uit dit restafval wordt dan het PMD en Gfe-afval gehaald. Het apart scheiden en opslaan van PMD tot de volgende inzamelronde is voor inwoners van hoogbouw niet meer nodig. Dit is gunstig, omdat er in hoogbouw geen of weinig plek is voor de opslag van de afvalstromen.

Duurzaamheidsplein Oss en service:

Ook heeft de opiniecommissie zich uitgesproken over welke mogelijkheden ze verder onderzocht wil zien op toepasbaarheid voor Oss, ook als deze een (forse) verhoging van de kosten betekenen. Hierbij gaat het om mogelijkheden als 'gratis storten' en het al dan niet meer continueren van gratis services als snoeihout ophalen en PMD-zakken verstrekken. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de keuzes aansluiten bij de gekozen ambities en uitgangspunten en kostenbeheersing.

De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar verdere uitwerking van:

- meer service:
 - 2 x gratis storten grof huishoudelijk afval per jaar;
 - toepassen pasjessysteem in combinatie met weegbrug.
- Gratis afvalstromen:
 - aanpassen routing op het duurzaamheidsplein. Hierbij een route voor 'gratis stromen' en een route voor 'betaalde stromen'.
 - Afbouwen/stoppen gratis services: snoeihout alleen in het snoeiseizoen gratis ophalen en buiten het snoeiseizoen hiervoor kosten te rekenen.

In deze tweede opinienota zijn deze mogelijkheden verder uitgewerkt, zoals verzocht door de opiniecommissie. Naast deze uitwerking hebben we ook de gekozen scenario's 2 en 4 uitgewerkt om volledig te zijn.

Uitwerking gekozen scenario's

Scenario 2. Invoeren afvalstoffenheffing voor één- en meerpersoons huishouden in combinatie met vierwekelijks inzamelen restafval.

Zoals in opinienota 1 aangegeven, bereiken we geen verdere verbeteringen met het huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont', blijven de kosten stijgen en past dit beleid niet bij de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen in plaats van kilo's restafval. We stoppen daarom met het 'belonen' van minder restafval aanbieden (teruggeven van een deel van de afvalstoffenheffing). Hiermee besparen we een teruggave van de afvalstoffenheffing van ca. € 1,4 miljoen.

Hiervoor in de plaats voeren we een afvalstoffenheffing in op basis van een éénpersoons huishouden en een meerpersoons huishouden. In 2023 was de gemiddelde afvalstoffenheffing voor een éénpersoons huishouden €263,- en voor een meerpersoonshuishouden € 329,-. Wat de tarieven voor Oss zullen worden (2026) moet nader worden uitgewerkt, maar zal naar verwachting in lijn zijn met deze gemiddelden.

Ter vergelijking: voor 2025 is de afvalstoffenheffing gemeente Oss, nog gebaseerd op 'Afval scheiden loont', als volgt:

Kosten per belastingjaar *	
een 240 liter restafval container in combinatie met een 240 liter Gft-container	€ 531,90
een 240 liter restafval container in combinatie met een 140 liter Gft-container	€ 518,70
een 140 liter restafval container in combinatie met een 240 liter Gft-container	€ 373,61
een 140 liter restafval container in combinatie met een 140 liter Gft-container	€ 360,24
een ondergrondse verzamelcontainer	€ 370,63

* De gemiddelde teruggave afvalstoffenheffing voor het minder vaak aanbieden van restafval is ca. € 25,- bij de huishoudens met een restafvalcontainer en ca. €72,- bij huishoudens die storten in een ondergrondse restafvalcontainer.

We gaan over op vierwekelijks in plaats van driewekelijks inzamelen van het restafval bij de laagbouw. Dit betekent concreet dat we van 17 inzamelrondes naar 13 inzamelrondes per jaar gaan. Dit levert een besparing van circa €110.000,- op.

Een week langer met de restafvalcontainer doen is voor meeste huishoudens geen onoverkomelijke stap, omdat ca. 72% van de huishoudens nu al inzamelrondes overslaat en dus pas na zes weken hun restafvalcontainer laten legen. Met vierwekelijks inzamelen blijven we dicht bij de huidige goede inzet van deze 72% van de huishoudens dan met driewekelijks inzamelen.

'Grote(re) huishoudens' vanaf 6 en meer personen hebben de keuze om over te stappen op een 240 liter restafvalcontainer. Deze keuze gold ook al bij driewekelijks inzamelen, zodat ook deze huishoudens een inzamelronde zouden kunnen overslaan in het kader van 'Afval scheiden loont'.

Scenario 4. Nascheiding restafval

Voor de zeven samenwerkende gemeenten in het nascheidingsinitiatief ('s-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Oss, Helmond en Meierijstad) heeft het onderzoek naar mogelijkheden voor nascheiding van het restafval geleid tot concrete interesse van twee publieke afvalverwerkingspartijen. We doorlopen nu een zorgvuldig proces om tot samenwerking met deze twee partijen te komen. Voor Oss gaat het, zoals is toegelicht in opinienota 1 (bijlage 1) om het nascheiden van het restafval uit de ondergrondse restafvalcontainers. De grondstoffen PMD en organisch natte fractie (zoals groente-, fruit- en etensresten) worden er dan uitgehaald om te worden gerecycled.

Het nascheiden zal naar verwachting vanaf begin 2028 kunnen starten. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat er geen tonnageverplichting (volumeverplichting) geldt en dat het verwerkingstarief voor nascheiden gelijk is aan het verwerkingstarief van verbranding.

Uitwerking gekozen mogelijkheden en gratis services duurzaamheidsplein

Aanpassing routing duurzaamheidsplein:

Er worden twee routes gerealiseerd op het duurzaamheidsplein. Een route voor 'gratis stromen' en een route voor 'betaalde stromen'. Na het storten van de gratis stromen volgt via de kassa de betaalde route. Om deze routes te realiseren zijn aanpassingen op het duurzaamheidsplein noodzakelijk.

Pasjessysteem met gratis storten in combinatie met weegbrug:

In deze optie combineren we de aangepaste routing op het duurzaamheidsplein met het invoeren van een pasjessysteem voor onze inwoners. We adviseren om de betaalde stromen vervolgens te gaan wegen in plaats van betalen op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, leidt niet tot discussie met de acceptant bij de poort en voorkomt gevoel van willekeur. Onze inwoners gaan we meer service bieden (afval scheiden loont) door per jaar een bepaald gewicht afval (betaalde stromen) gratis te laten storten. Dit kan verspreid over het jaar meerdere keren, net zo lang totdat deze 'gratis kilo's' op het pasje op zijn. Het tegoed kan niet meegenomen worden naar een volgend jaar.

Na het passeren van de gratis kilo's zal een bedrag per kilo worden gerekend. Wat dit bedrag moet zijn, moet nader doorgerekend worden, maar zal in lijn liggen met de tarieven van milieustraten met een weegbrug.

Wegen en op basis daarvan afrekenen, lost ook het probleem op van het relatief goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers, die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd. Er wordt met het pasjessysteem en weegbrug betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar), waarmee een eerlijker bedrag wordt betaald dan nu het geval is bij afrekenen op basis van geschat volume. Het pasje is al een eerste barrière. Hiermee weren we bedrijven/ZZP'ers die afval komen storten (ze hebben geen pasje). Bedrijven/ZZP'ers die wel een pasje hebben (hetzij van eigen huisadres in de gemeente Oss of van een klant uit de gemeente Oss) kunnen een maximaal aantal kilo's gratis storten. Klussen met meer afval of vervolklussen overschrijden dan de gratis kilo's.

Met de weegbrug betalen ze zo een eerlijker bedrag per keer en profiteren ze beduidend minder van het laten verwerken van dit afval op kosten van onze inwoners (via de afvalstoffenheffing). Het tarief voor betaalde stromen is in lijn met andere milieustraten met een weegbrug en is niet zodanig hoog, dat dit mogelijk leidt tot het dumpen van het afval buiten de poort.

Om het Duurzaamheidsplein makkelijker bereikbaar te maken voor inwoners zonder vervoer, bieden we een bakfiets of aanhanger aan. Inwoners kunnen deze vervoersmiddelen huren van de gemeente.

Gratis ophalen snoeihout

De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar het aanpassen van het gratis ophalen van snoeihout. Deze service blijven we gratis aanbieden in het snoeiseizoen (maart-april en oktober-november). In de overige periode zal een bijdrage van ca. €32,50 worden gevraagd per ophaalverzoek (dit bedrag omvat de voorrijdkosten en max 2m³ snoeihout). Deze kosten moeten vooraf betaald worden.

In onderstaande tabel zijn de gekozen scenario's en maatregelen uitgewerkt in gevolgen kosten en organisatorisch:

	Indicatie kosten realisatie	Jaarlijkse structurele kosten	Organisatorisch
Scenario 2: Afschaffen Afval scheiden loont Invoeren afvalstoffenheffing een- en meerpersoons hh 4 wkl. Inzamelen restafval	Indicatie afvalstoffenheffing: gemiddeld in Nederland (2023) €263,- voor eenpersoons hh en €329,- voor meerpersoons hh	€ 110.000,- Besparing inzamelrondes € 1.400.000,- besparing teruggave afvalstoffenheffing € 100.000,- besparing extra administratie BSOB i.v.m. teruggave afvalstoffenheffing	Piekopvang t.g.v. driewekelijks inzamelen niet meer nodig
Scenario 4: nascheiding restafval ondergrondse containers	Voorwaarde is geen tonnageverplichting (volumeverplichting) en een verwerkingstarief voor nascheiden dat gelijk is aan het verwerkingstarief van verbranding.		Wekelijks inzamelen van PMD-zakken vervalt.
Duurzaamheidsplein : Aanpassing routing duurzaamheidsplein inclusief weegbrug	€ 2 miljoen - € 5 miljoen	ca. €162.500,- besparing 2,5 fte ca. €10.000,- kosten jaarlijks onderhoud en ijking weegbrug	- 2,5 fte (acceptanten)
Service: Aanpassing service snoeihout ophalen: gratis in snoeiseizoen (maart-april en oktober-november) en betalen buiten snoeiseizoen		Huidige kosten zijn ca. € 250.000,- per jaar. We besparen hierop door buiten het snoeiseizoen ca. €32,50 per ophaalverzoek te rekenen.	

In bijlage 2 ziet u hoe de gekozen scenario's en maatregelen scoren op de ambities en uitgangspunten van de koers huishoudelijk afval 2030.

Afvalstoffenheffing

Afhankelijk van de keuzes die de opiniecommissie maakt ten aanzien van vraag 2 hieronder (verbeteringen duurzaamheidsplein en service), de ontwikkelingen ten aanzien van stijging verbrandingsbelasting, CO2-heffing, loonkosten en verwerkingsprijzen, zal de Afvalstoffenheffing dalen, ongeveer gelijk blijven of stijgen.

Op basis van de gemaakte keuzes en de genoemde ontwikkelingen maken we een berekening van de Afvalstoffenheffing voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Opiniërende vraag 2:

Op basis van wat de opiniecommissie heeft aangegeven ten aanzien van verbeteringen duurzaamheidsplein en service hebben we de volgende twee voorstellen uitgewerkt. Welke vindt u

het meest wenselijk om te implementeren, passend bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing van de koers huishoudelijk afval Oss 2030:

- A. Aanpassen routing duurzaamheidsplein** met een **'gratis route'** en een **'betaalroute'**. *Op de gratis route kunnen 24 van de 35 afvalstromen gestort worden.*
- B. Gratis storten van betaalde afvalstromen** op het duurzaamheidsplein door het realiseren van de volgende drie aanpassingen:
 - *De routing duurzaamheidsplein wijzigen in een 'gratis route' en 'betaalroute'.*
 - *Het realiseren van weegbruggen t.b.v. de betaalroute, zodat voor de betaalde afvalstromen het werkelijke gewicht betaald wordt en er niet afgerekend wordt op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, geeft geen discussie of gevoel van willekeur en lost het probleem op van het goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers (die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd). Er wordt dan betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar) en daarmee een eerlijker bedrag.*
 - *Belonen voor het gescheiden aanbieden van afval op het duurzaamheidsplein door het invoeren van het gratis storten middels een pasje van een bepaald gewicht betaalde afvalstromen per jaar. Bedrijven/ZZP'ers hebben geen pasje en profiteren hier dus niet van.*

Wat is het vervolg?

We leggen nu de gevraagde toevoeging van communicatie, educatie en handhaving aan de uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 en de uitwerking van maatregelen duurzaamheidsplein via deze opinienota 2 voor. We werken de uitkomsten van opinienota 1 en 2 verder uit om te komen tot een definitieve afvalaanpak, die aansluit bij de gekozen koers huishoudelijk afval Oss 2030. Deze koers en afvalaanpak worden opgenomen in het Afval- en grondstoffenplan Oss met bijbehorend uitvoeringsprogramma 2026-2030. We willen dit beleidsplan en uitvoeringsprogramma nog voor het zomerreces 2025 ter besluitvorming voorleggen aan de raad, zodat we de financiële effecten hiervan mee kunnen nemen in de Programmabegroting 2026-2029 en de Afvalstoffenheffing 2026.

Bijlage 4. Waar moeten we rekening mee houden?

Om tot nieuw beleid te komen, moeten we rekening houden met internationale en nationale kaders en programma's, fiscale maatregelen, vergoedingen en trends en ontwikkelingen in de afval- en grondstoffenwereld. In dit hoofdstuk gaan we hier wat dieper op in.

a. Europese kaders

Het Nederlandse afvalbeleid wordt in belangrijke mate bepaald door het Europese afvalbeleid. De belangrijkste Europese richtlijn op het gebied van afval is de Kaderrichtlijn Afvalstoffen. Deze legt de lidstaten algemene verplichtingen op voor beheer, preventie, nuttige toepassing en verwerking van afvalstoffen. Deze wet- en regelgeving heeft invloed op nationale wet- en regelgeving en werkt ook door richting gemeenten. De nieuwe Europese doelstellingen richten zich nu niet langer meer op de hoeveelheid restafval en het afvalscheidingsresultaat, maar op daadwerkelijke recycling. Zo heeft de EU als doel gesteld dat in 2030 minimaal 60% van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval daadwerkelijk gerecycled wordt en in 2035 zelfs 65%. Afkeur, vervuiling en sorteerresidu tellen straks mee bij het overgebleven restafval.

b. Landelijke kaders

Wet milieubeheer

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is ook voor afvalstoffen de wet- en regelgeving veranderd. Toch blijft ook de Wet milieubeheer (Wm) gelden voor bepaalde aspecten, zoals het storten, verbranden, nuttig toepassen en verwijderen van bepaalde afvalstoffen.

In de Wet Milieubeheer (hoofdstuk 10) staat omschreven dat gemeenten de wettelijke zorgplicht hebben voor de inzameling van huishoudelijk afval. De Wet verplicht gemeenten ook een aantal afvalstromen gescheiden in te zamelen. De zorgplicht is verder uitgewerkt in het Besluit Gescheiden Inzameling Huishoudelijke Afvalstoffen (GIHA) en in de gemeentelijk Afvalstoffenverordening.

Het Besluit GIHA verplicht gemeenten om de gescheiden inzameling van bioafval (Gfte), papier, metaal, kunststof, glas, textiel, gevaarlijke afvalstoffen en elektr(on)ische apparatuur te organiseren. Gescheiden inzamelen hoeft niet huis-aan-huis inzamelen te betekenen. Ook inlever- of innamesystemen (bijv. brengvoorzieningen zoals milieustraten) of andere inzamelregelingen vallen hieronder.

Landelijk Afvalbeheerplan wordt Circulair Materialenplan

Op grond van de Wet Milieubeheer vormt het Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3) het kader waarbinnen gemeenten hun afvalbeleid moeten vormgeven. De opvolger van het LAP3 is het Circulair Materialenplan (CMP), dat naar verwachting eind 2025 ondersteuning gaat bieden in de transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie. Het CMP zal meer nadruk op de hele materiaalketen leggen, van ontwerp tot hergebruik, in plaats van alleen op afval zoals bij het huidige LAP3, wat uiteindelijk de circulaire economie bevordert.

Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Met UPV's wordt geregeld dat producenten ook (financieel) verantwoordelijk zijn voor het gescheiden inzamelen en verwerken van hun producten als deze de afvalfase hebben bereikt. Het inzamelen van deze stromen is meestal gedelegeerd aan gemeenten, die daar een vergoeding voor ontvangen.

Voor steeds meer afvalstromen geldt zo'n UPV. Voorbeelden zijn UPV's voor textiel, wegwerpplastic, PMD, elektrische en elektronische apparaten en matrassen. Er is ook een UPV voor luiers en incontinentiemateriaal in de maak.

De producentenverantwoordelijkheid krijgt in de praktijk op verschillende manieren vorm:

- Materieel, waarbij producenten zelf zorgdragen voor retoursystemen voor verpakkingen (bijvoorbeeld via statiegeld) en/of producten;
- Financieel, waarbij producenten een vergoeding betalen aan gemeenten voor hun rol in de keten zoals verzorgen van inzamelvoorzieningen (bijvoorbeeld containers of een ander retoursysteem).

De impact van UPV's op de inzameling van huishoudelijk afval wordt nauwlettend gevolgd om waar nodig aanvullende maatregelen te nemen. Daarbij blijven we kijken naar het hogere doel om zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen.

Uitvoeringsprogramma VANG-HHA

De Rijksoverheid werkt via het Rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' samen met het bedrijfsleven, kennisinstituten, natuur- en milieuorganisaties, vakbonden, financiële instellingen en andere maatschappelijke organisaties om zuiniger en slimmer met producten en grondstoffen om te gaan met als richtinggevend doel 50% minder gebruik van grondstoffen in 2030. Onderdeel van dit Rijksbrede programma, is het VANG-programma (Van Afval Naar Grondstoffen). Dit landelijke uitvoeringsprogramma heeft als doel om in lijn met de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, de kwaliteit van de ingezamelde huishoudelijke afvalstromen te verhogen en daarmee de recycling te verbeteren. Met verschuiving van de focus van minder kilo's restafval tot onder de 100 kilo naar kwaliteit en recyclebaarheid van de ingezamelde

grondstoffen zijn ook voor het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval de nieuwe doelstellingen doorgevoerd: 60% recycling in 2030 en 65% in 2035.

Circulaire economie in 2050

De Nederlandse economie moet in 2050 volledig circulair zijn. Dat betekent dat producten en grondstoffen opnieuw gebruikt worden en er bijna geen afval meer is. De Rijksoverheid neemt maatregelen om samen met medeoverheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties de economie circulair te maken.

Door de wereldwijde vraag naar producten en grondstoffen worden de voorraden grondstoffen kleiner. Dat leidt ertoe dat grondstoffen niet altijd meer te krijgen zijn. Of niet zo snel.

Als de Nederlandse economie circulair wordt, zijn er minder grondstoffen nodig. Veel grondstoffen worden dan opnieuw gebruikt. Of ze worden vervangen door duurzame biograndstoffen. Dat is goed voor de economie, het klimaat en de biodiversiteit.

Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NPCE)

Het NPCE bevat maatregelen om de komende jaren zuiniger om te gaan met grondstoffen. In het NPCE zijn de meest impactvolle productgroepen (prioritaire stromen) benoemd. Hiervoor zijn transitieagenda's opgesteld. De productgroepen consumptiegoederen, elektronische apparaten, verpakkingen en wegwerpproducten, textiel, meubels, matrassen en kunststoffen zijn direct voor het thema afval en grondstoffen van belang. Voor huishoudelijk afval geldt dat wordt gestreefd naar zoveel mogelijk hergebruik dan wel recycling. In de uitwerking van onze Koers Afval en Grondstoffen sluiten we waar mogelijk aan bij de transitieagenda's van de prioritaire stromen.

c. Financiële maatregelen

Verbrandingsbelasting

De landelijke overheid heeft ook financiële instrumenten ingezet om gemeenten aan te zetten tot minder restafval en meer grondstoffen. In 2015 is de verbrandingsbelasting geïntroduceerd. De verbrandingsbelasting is de afgelopen jaren flink verhoogd (van € 13,- (2015) naar €39,70 in 2025) en zal naar verwachting de komende jaren blijven stijgen.

CO₂-heffing

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de industrie de jaarlijkse CO₂-uitstoot in 2030 heeft verminderd met 14,3 Mton CO₂. Op 1 januari 2021 is de CO₂--heffing ingegaan om te borgen dat deze doelstelling gehaald wordt. Deze heffing is vanaf 2024 ook van toepassing op installaties die

restafval verbranden. De heffing loopt op van ca. €5 per ton restafval input in 2026 tot €37 in 2030. Het verbranden van afval gaat door landelijke heffingen steeds meer geld kosten. De gemeenten moeten als gevolg hiervan de afvalstoffenheffing verhogen. Meer grondstoffen uit het restafval halen is niet alleen goed voor het milieu maar zorgt ook voor een minder snelle toename van verbrandingskosten en CO2-heffing.

Ketenovereenkomst verpakkingen

In het kader van producentenverantwoordelijkheid is voor verpakkingen al langere tijd een raamovereenkomst van kracht tussen gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven (Verpact, voorheen Afvalfonds). Gemeenten ontvangen een vergoeding voor het inzamelen van verpakkingsmateriaal (PMD). Op dit moment zijn er discussiepunten over onder andere afkeur, kwaliteit en hoogte van de vergoeding. Dit heeft geleid tot toenemende onenigheid tussen gemeenten en Verpact over de uitvoering van de UPV verpakkingen. Er worden nieuwe onderhandelingen gevoerd. Nieuwe afspraken moeten gemeenten meer voorspelbaarheid en duidelijkheid geven over de kostenvergoeding voor inzameling, meer zicht bieden op recycling en circulariteit van de door gemeenten ingezamelde afvalstromen en meer transparantie verschaffen over tussentijdse metingen en onderzoeken. De huidige ketenovereenkomst is voorlopig verlengd tot 2026. Eind 2025 moet er een nieuwe overeenkomst liggen.

d. Trends en ontwikkelingen

Onderzoek standaardisatie

Door het ministerie wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van standaardisatie van de inzameling van huishoudelijk afval in Nederlandse gemeenten. Het ministerie wil nagaan of en welke standaardisering kan bijdragen aan de recycledoelstellingen. Naast een inhoudelijke verkenning naar de verschillende systemen die er zijn, wordt ook de juridische haalbaarheid van eventuele standaardisering bekeken.

Standaardisering zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat een vorm van diftar landelijk verplicht wordt, dat voor bepaalde stromen inzamelmiddelen of -methoden worden voorgeschreven of juist verboden. Het kan ook zijn dat standaardisering alleen voorziet in een soort blauwdruk van meest geëigende inzamelmethodes per bebouwingstype en het geen verplichting betreft voor gemeenten. Wat dit betekent voor gemeenten is nog niet duidelijk. De uitkomsten van dit proces worden in de tweede helft van 2025 verwacht.

Veranderende grondstoffenmarkt en beweeglijke grondstofprijzen

Meer scheiden van grondstoffen en afval is en was lange tijd niet vanuit duurzaamheidsoogpunt, maar vooral vanuit financieel perspectief een verstandige koers. Dit laatste zien we de laatste tijd veranderen. Voor bijna alle grondstoffen geldt dat de verwerking minder opbrengt of meer gaat kosten. Hiervoor zijn verschillende oorzaken.

Een belangrijke factor is dat bepaalde landen (zoals China) de ingezamelde grondstoffen uit Europa niet meer accepteren, waardoor de vraag afneemt terwijl het aanbod gelijk blijft of groeit. Zo heeft de extra toestroom op de Europese markt van in Azië geweigerde plastics de afzetprijzen en recyclekosten voor huishoudelijke plastics aanzienlijk verslechterd. De Europese markt is nog niet in staat om dit te compenseren.

Tegelijkertijd stijgen de verwerkingskosten van grondstoffen, onder andere door toenemende

vervuiling die de kosten voor goede verwerking opdrijft. Verwerkers stellen steeds hogere kwaliteitseisen aan het te accepteren materiaal. Dit zien we bijvoorbeeld bij Gft en PMD, waar verwerkers strenger letten op vervuiling vanwege de invloed ervan op de verwerkingskosten en de kwaliteit van de grondstof.

Arbeidsmarktontwikkelingen

Zoals in veel andere bedrijfssectoren in Nederland, is ook in de afvalsector de krapte op de arbeidsmarkt voelbaar. Het tekort aan gekwalificeerd personeel vormt daardoor een beperkende factor in de verdere ontwikkeling van organisaties en raakt daarbij het realiseren van (circulaire) ambities. Een tekort aan personeel kan ook leiden tot verminderde dienstverlening.

Overige ontwikkelingen

Tenslotte zijn de volgende ontwikkelingen ook van belang voor de toekomst van circulair grondstoffenbeleid. Deze zijn, kort geschetst:

- *Demografische ontwikkelingen:* er komen meer inwoners (naar verwachting 20 miljoen), meer ouderen en kleinere huishoudens. Dit heeft gevolgen voor verstedelijking, serviceniveau, arbeidsmarkt en arbeidsmarktparticipatie. De toename vraagt om meer welvaart en leidt tot meer consumptie en dus ook meer winning en verwerking van grondstoffen.
- *Economische ontwikkelingen:* door mogelijke groei van de Nederlandse economie zal ook de vraag naar goederen, diensten en grondstoffen toe kunnen nemen. Daarmee zal de vraag naar recycling en hergebruik toenemen. Dit biedt kansen voor collectivering van grondstoffen, circulaire businessmodellen en 'true pricing' (gerecyclede materialen goedkoper dan primaire grondstoffen).
- *Sociaal-culturele ontwikkelingen:* polarisatie en individualisering leidt tot verharding van meningen en wantrouwen. Er is moeilijker consensus te krijgen over oplossingen voor afvalproblemen en duurzame ontwikkeling en het is een uitdaging om 'afgehaakte' inwoners te motiveren. De groei van de multiculturele samenleving vraagt daarnaast om communicatie in meerdere talen.
- *Technologische ontwikkelingen:* Te denken valt aan veranderende logistiek (zero emissie, schone voertuigen), digitalisering (kwetsbaarheid cybercriminaliteit en desinformatie), netcongestie (elektrificatie wagenpark) en artificial intelligence (processen efficiënter inrichten).
- *Ecologische ontwikkelingen:* Hiertoe behoren onder andere klimaatverandering (arbeidsomstandigheden hitte), toenemend grondstoffengebruik en -schaarste (hogere prijzen en intensievere winning) en energietransitie.
- *Politiek-juridische ontwikkelingen:* Zoals wet- en regelgeving en de gevolgen hiervan voor de wijze waarop het huishoudelijk afvalbeheer is georganiseerd (bijv. stortverbod), geopolitieke ontwikkelingen (zoals handelsconflict Amerika of het behouden van gewonnen grondstoffen in eigen regio), UPV's en rol gemeenten, fiscaliteit (primaire grondstoffen zwaarder belasten, prikkel voor circulaire businessmodellen).

Bijlage 5: Bron- en nascheiding

Afval scheiden kan op twee manieren: door bronscheiding (aan huis, in de buurt, bij het Duurzaamheidsplein) en door nascheiding (bij een grote installatie die materialen na inzameling eruit haalt). In de gemeente Oss maken we hierin voor verschillende afvalstromen verschillende keuzes. Het beste scheidingsresultaat is, naast bewustwording van bewoners, leidend. In die afweging kijken we naar de kwaliteit en de waarde van de grondstof, de mate waarin de gescheiden grondstof hergebruikt kan worden, vervoersbewegingen, regelgeving en de kosten.

Bronscheiding:

Voor bronscheiding geldt dat het bijdraagt aan de bewustwording. De uitkomst kan verschillen per afvalstroom. Bepaalde stromen, zoals papier, glas en textiel, zijn zo ingeburgerd dat we deze bij de bron blijven scheiden. Bij vervuiling van deze materialen, bijvoorbeeld door vetten, wordt het minder geschikt voor recycling. We zien door de eerdere focus op vermindering van restafval dat gescheiden grondstofstromen meer vervuiling bevat. Door strengere eisen aan de gescheiden grondstoffen worden hierdoor grondstofstromen vaker afgekeurd en belandt de hele grondstofstroom bij het restafval en wordt verbrand.

Nascheiding:

En er zijn materialen die beter zijn na te scheiden, zoals PMD. In Oss kiezen we voor een combinatie van bron- en nascheiding. Voor de hoogbouw, die weinig/geen ruimte heeft om meerdere afvalstromen gescheiden te bewaren en waar nog relatief veel PMD in het restafval zit ondanks huis-aan-huis inzameling van PMD-zakken, kiezen we voor nascheiding van het restafval op PMD en zodra mogelijk ook het Gf(t)e-afval en luiers.

Voor inwoners moet het scheiden van afval makkelijk en begrijpelijk zijn. Dat is het voor hen niet altijd. Soms ontbreekt kennis, soms bewustwording. Omdat we ons meer gaan richten op de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen, wordt er meer van inwoners gevraagd. We zullen hen hierbij moeten helpen en het zo gemakkelijk mogelijk moeten maken.